

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοκ. Γραφείο
Κ.Τ.Α.
Αριθμός Άδειας
1088

Κλεισθένους 17 - 105 52 Αθήνα

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ.ΑΔΕΙΑΣ 1929 ΚΕΜΠΛΘ
ΚΩΔΙΚΟΣ : 016464

ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

← ΠΑΙΝΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ (ΣΦ11)

42

Περίοδος Ε' • Χρόνος 11ος • ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2012

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ , Αφιέρωμα στη Δημοτική ενότητα Φουρνά	3-14
ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΓΚΑ , Τα Καλλιστεία (η ωραία της Βράχας - Πραγματικό περιστατικό).....	14-17
ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΜΑΓΚΑ , Δάκρυα για έναν ήρωα.....	18-21
ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΦΥΛΑ , Επισημάνσεις.....	22-24
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝ. ΜΑΚΚΑ , Ξεφυλλίζοντας στη Βιβλιοθήκη μου	25-26
† ΖΑΧΑΡΙΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ , Ο Μέγας	27-29
† ΖΑΧΟΥ ΞΗΡΟΤΥΡΗ , Πεθερικά και Βάτραχοι.....	30-31
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ:	
Κ.Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ , Μιχάλης Σταφυλάς, Πάνος-Νικολή Τζελέπης Αρχιτέκτονας, Εκφραστής της Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης.....	32-33
ΑΘΑΝ. ΣΤΑΜΑΤΗ , Πρακτικά Ημερίδας, Αιτωλικό 26 Ιουνίου 2010	33-34
ΓΕΩΡ. Ν. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΙΔΗ , Γεώργιος Αθαν. Σαρρής, «Από τα χειμαδιά στα βουνά».....	34-35
Κ.Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ , Νίκος Α. Ζωρογιαννίδης, Οι Ακρίδες, Μαρτυρίες 1958-2010.....	35-36
ΑΘΑΝ. ΣΤΑΜΑΤΗ , Μάρκος Α. Γκιόλιας, ο συγγραφέας Σταύρος Βουτυράς και η «αδελφότης Ευρυτανών» της Κωνσταντινούπολης.....	37
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ , Ευρυτανικές ειδήσεις	38-42
ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ	43-44
Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ	44
ΖΩΓΡΑΦΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΣΙΑΜΗ ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΑ , Μιχάλης Σταφυλάς.....	45
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	45
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΦΟΥΡΝΑ	46-51

Σκίτσo εξωφύλλου: *Μπάμπης Τσέλος*

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΟΥΡΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΗΓΗΣΗ ΣΤΟΝ ΦΟΥΡΝΑ, ΒΡΑΧΑ ΚΑΙ ΚΛΕΙΤΣΟ¹

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Η περιώνυμη «χώρα των Αγράφων», στην οποία ιστορικά και γεωγραφικά ανήκει Δημοτική Ενότητα Φουρνά, κατοικήθηκε από τους Δόλοπες. Κύρια χαρακτηριστικά της αγραφιώτικης περιοχής είναι οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι, οι άπειρες βουνοκορφές, που πάρα πολλές απ' αυτές εντάσσονται στην «αλπική ζώνη», οι βαθιές χαράδρες, τα μεγάλα υψόμετρα, τα πολλά και πηγαία νερά και λίγο πολύ το άγονον του τόπου. Όμως ως αντίδοτο αυτών η φύση τής εκάρισε πυκνή και πλούσια βλάστηση.

Στην περιοχή του Φουρνά δε θα ήταν υπερβολή να πει κανείς πως η βλάστηση είναι ασύδοτη. Το πράσινο κυριαρχεί παντού. Ακόμα και οι κοίτες των ποταμών έχουν κατακλυσθεί από την κυριαρχία του πλατάνου, της ιτιάς, του σκλήθρου και άλλων υδροχαρών ή φιλυδρων φυτών, τόσο που καθίστανται δυσδιάκριτες. Το μόνο που σπάει την ποικιλία των πράσινων αποχρώσεων είναι οι αυτοκινητόδρομοι και ο γαλανός ουρανός. Τα δάση, όπου πρυτανεύει η «κεφαλληνιακή» ελάτη, είναι απέραντα και οι ατέλειωτοι δρυμοί κατέστησαν άβατοι εξαιτίας της πυκνότητας της βλάστησης.

Υπάρχουν και εκτάσεις που αναδασώθηκαν με την παρέμβαση του ανθρώπου (Δασαρχείο Προτύπου Δασοπονίας Φουρνάς) με φυτά ορεινής πεύκης (λαρικοειδής πεύκη) και «ερυθρελάτης». Σε όλες τις δασικές εκτάσεις της περιοχής υπάρχουν φυτά κέδρου και τιλίας (φιλύρας, φλαμουριάς), η δε λεγόμενη «χαμηλή» βλάστηση (θάμνοι και ποώδη φυτά) δεν αφήνει ούτε χιλιοστό εδάφους ακάλυπτο. Έντονη είναι η παρουσία της καστανιάς και της καρυδιάς και μέσα στους οικισμούς της υψηλόκορμης λεύκας, της ακακίας και ποικίλων οπωροφόρων δέντρων και άγριων φυτών.

Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί και η επιμελημένη φροντίδα (μετά τον εμφύλιο πόλεμο) του «Δασαρχείου Προτύπου Δασοπονίας Φουρνά» για την περιποίηση του δάσους (καθαρισμοί, αναδασώσεις, φυτώρια κ.ά.), για τη λογική εκμετάλλευσή του και προπαντός για την αξιοποίησή του με τη διάνοιξη δασικών δρόμων. Σύμφωνα με στοιχεία του Δασαρχείου στο Δημοτικό Διαμέρισμα Φουρνά το μήκος των δασικών δρόμων είναι 154 χλμ., του δ.δ. Κλειτσού 150 χλμ. και του δ.δ. Βράχας 42 χλμ. Απ' αυτό και μόνο μπορεί ν' αντιληφθεί κανείς το πλούσιο και τεράστιο έργο του Δασαρχείου.

Σημειώνουμε πως οι δασικές εκτάσεις σε στρέμματα κάθε διαμερίσματος του Δήμου, σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρούνται στο Δασαρχείο Φουρνάς, έχουν ως εξής: Φουρνά 47.110, Κλειτσός 63.456 και Βράχα 26.237 και σύνολο 136.803 στρέμματα.

Το 1954 έγιναν τα εγκαίνια του εργοστασίου επεξεργασίας ξυλείας στη Φουρνά. Το εργοστάσιο λειτουργούσε επί έντεκα μήνες το χρόνο. Ο δωδέκατος διετίθετο για τη συ-

¹ Το κείμενο είναι από τον ανέκδοτο «Τουριστικό Οδηγό της Ευρυτανίας», ο οποίος εγράφη προ 5ετίας, περίπου, από ομάδα εκπροσώπων Συλλόγων της Αθήνας (Πανευρυτανική Ένωση, Εταιρεία Ευρυτάνων Επιστημόνων, Ο.Ε.Σ., Μουσειακό και Λαογραφικό Κέντρο «Ο ΕΥΡΥΤΟΣ» κ.ά.), για λογαριασμό της Νομαρχίας Ευρυτανίας.

ντήρηση των μηχανών του. Στη δεκαετία του 1980 κατεδαφίσθη με την προοπτική του «εκσυγχρονισμού» και της δημιουργίας ενός νέου εργοστασίου, που θα λειτουργούσε με ηλεκτρική ενέργεια. Έτσι καταστράφηκε ένα εργοστασιακό κτίσμα άφθαστης παραδοσιακής τέχνης συμβατό δε με το περιβάλλον και τη θέση του πήρε μια «τσιγκινική παράγκα». Δε λειτούργησε επί πολύ, επειδή τα έξοδα λειτουργίας ήταν αβάσταχτα και τουλάχιστον τριάντα οικογενειάρχες έμειναν χωρίς δουλειά. Ήταν και αυτό μια σοβαρή αιτία – κοντά στις άλλες – να μειωθεί ο πληθυσμός των χωριών, τα σχολεία να ερημώσουν, το εμπόριο να περιοριστεί και η αγορά, που άλλοτε ανθούσε, να περιπέσει σε λήθαργο, από τον οποίο δεν ξέρουμε πότε θα συνέλθει.

Είναι το σοβαρότερο πλήγμα, που δέχτηκε η περιοχή αυτή.

2. Η Δημοτική Ενότητα Φουρνά καταλαμβάνει το βορειοανατολικό τμήμα του Ν. Ευρυτανίας και ορίζεται ανατολικά με το Ν. Φθιώτιδας, βόρεια με το Ν. Καρδίτσας, δυτικά με τη Δημοτική Ενότητα Βίνιανης και νότια με τον τ. δήμο Κτιμενίων. Ο πληθυσμός, ως έχει σήμερα, παρουσιάζει μεγάλες αυξομειώσεις, που κατά κύριο λόγο οφείλονται σε πολεμικές καταστάσεις, που αντιμετώπισε ο τόπος, σε έντονα γεωφυσικά φαινόμενα (σεισμούς) και στην παύση λειτουργίας του εργοστασίου ξυλείας.

Παρατίθεται πίνακας πληθυσμιακών διακυμάνσεων, που επιβεβαιώνει τις παραπάνω καταγραφόμενες αιτίες.

ΔΗΜ/ΚΑ ΔΙΑΜ/ΤΑ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ									
	1821	1851	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	
									Μόνιμος	Πραγματικός
Φουρνάς	2000	1030	1591	1103	1228	896	945	733	389	757
Κλειτσός	400	826	1489	1080	1044	776	599	485	307	555
Βράχα	200	361	857	629	560	339	233	169	95	230

3. Η επικοινωνία των κατοίκων της περιοχής με τους γειτονικούς Νομούς Φθιώτιδας και Καρδίτσας καθώς και με την πρωτεύουσα του Νομού, το Καρπενήσι, είναι περισσότερο άνετη από κάθε άλλη περίοδο της ιστορίας του. Οι αποστάσεις με τα προαναφερθέντα κέντρα «μίκρυναν» λόγω της εξαιρετικής βελτίωσης του οδικού δικτύου. Η διαδρομή από Φουρνά προς Λαμία (73 χλμ.) ή Καρδίτσα (75 χλμ.) είναι μιάμιση ώρα –για έναν που γνωρίζει καλά τη διαδρομή– ενώ παλιότερα ήταν τεσσερισήμισι με πέντε ώρες. Η δε απόσταση Φουρνά-Καρπενήσι (38 χλμ.) καλύπτεται το πολύ σε 45 λεπτά (Φουρνά - Σερμιτζέλι - Προφήτης Ηλίας, Καγκέλλια, Αγ. Απόστολοι - Ράχη Τυμφρηστού -Καρπενήσι). Προσβάσεις προς Καρδίτσα μέσω Κλειτσού (Κορίτσας) - Μαυρολόγγου - Σαρανταπόρου και προς Καρπενήσι μέσω Βράχας - Χόχλιας - Πετραλώνων - Αγ. Τριάδος - Αγίου Χαραλάμπους - Προφήτη Ηλία - Καγκελλίων είναι δυνατές μόνο που στα τμήματα της οδού Κορίτσας - Σαρανταπόρου στην πρώτη περίπτωση και Βράχας - Πετραλώνων στη δεύτερη είναι σκυροστρωμένα. Προς

Καρπενήσι υπάρχει και η επιλογή από Αγ. Τριάδα - Αγ. Παρασκευή - Δομιανοί - Παπαδιά - Παυλόπουλο - Στένωμα με ασφαλτοστρωμένο δρόμο αλλά η διαδρομή είναι μεγαλύτερη.

4. Αν ήταν εύκολο να βλέπαμε όλη την περιοχή της Δημοτικής Ενότητας «εποπτικά» θα δικαιώναμε τους παλαιότερους που, χαριτολογώντας, αποκαλούσαν το χώρο αυτό «γούρνα» και θα προσθέταμε και το επίθετο «μεγάλη».

Αυτή η αγραφιώτικη περιοχή περιβάλλεται από παντού, «κύκλω», από τα βουνά Κόκκαλα, Τρίκορφο, Πυργάκια, Τρικοκιά, Κατσαντώνη, Λιακομήματα, Περήφανο, Ζαχαράκι (Τρία Σύνορα), Λιπούχι (1418 μ.), Βουλγάρα (1653 μ.), (Φουρνιώτικη και Κλεισιώτικη), Κερασιά (1615 μ.), Τριφύλλα, Μάρτσα (1687 μ.), Τσούκα (1361 μ.), Καστρί, Λελούλη, Τρία Σύνορα (1384 μ.). Πραγματικά μεγάλη γούρνα και, γιατί όχι, μεγάλη λίμνη σε χρόνους πολύ παλιούς. Και κάποιο γεωφυσικό φαινόμενο –συγκλονιστικό– «να έβαλε το χέρι του», όπως στον Όλυμπο και την Όσσα, και δημιούργησε το φαράγγι της Ψιλιάνας χωρίζοντας την «Τσούκα» σε «Καστρί» και «Τσούκα», απ' όπου διέφυγαν τα νερά και αποκαλύφθηκε ο χώρος, όχι με τη σημερινή, βέβαια, μορφή του, και αποτέλεσε σε πολύ υστερότερους χρόνους το λίκνο του Φουρνά, του Κλειτσού και της Βράχας.

ΦΟΥΡΝΑΣ

Ιερός Ναός Ζωοδόχου Πηγής
Φουρνά

Α. Ο Φουρνάς ήταν ένα από τα σημαντικότερα και πολυπληθέστερα χωριά (κεφαλοχώρι) της περιοχής των Αγράφων. Βρίσκεται κοντά στα όρια των νομών Καρδίτσας και Φθιώτιδας, κατέχει το βορειοανατολικό τμήμα του Νομού Ευρυτανίας και κείται στη δυτική πλαγιά του λόφου του Προφήτη Ηλία. Έχει υψόμετρο (στην πλατεία) 860 μ.. Τα τελευταία σπίτια κοντά στην κορυφή του λόφου ξεπερνούν τα 1000 μ.

Είναι μεγάλο και συγκεντρωμένο χωριό. Η θέση του είναι σπουδαία, γιατί ελέγχει περάσματα προς τους γειτονικούς και παραγωγικούς τόπους της Καρδίτσας και της Φθιώτιδας και αποτελεί σημαντική και προσιτή πύλη εισόδου στη δύσβατη περιοχή των Αγράφων, ευρυτανικών και θεσσαλικών.

Σχετικά με το τοπωνύμιο του οικισμού διατυπώθηκε η εκδοχή ότι προέρχεται από τη λέξη Φούρνος→Φουρνάς (ο ιδιοκτήτης του φούρνου) και, με εννοιολογική μετάπτωση, ο οικισμός. (Χ. Σ. Χ. σελ. 66). Θα προσθέσουμε σ' αυτά ότι η λέξη «Φούρνος» έχει λατινική γλωσσική καταγωγή (furnus –i (αρσ.), δηλ. κλίβανος). Κατά μαρτυρίες δε, λατινικές λέξεις άρχισαν να εισέρχονται στο ελληνικό λεξιλόγιο από το 2^ο αι. π.Χ. (ΠΡΑΚΤΙΚΑ σ.σ. 207 και 237). Αν ο οικισμός είναι παλαιότερος του 2^{ου} π.Χ. αι., τότε δεν αποκλείεται το όνομά του να το όφειλε στον πρώτο οικιστή και βέβαια δε θα είχε σχέση με τη λέξη «Φούρνος». Αυτό θα το αποδείξει η αρχαιολογική έρευνα.

«Ο Φουρνάς, κατά την πρώτη διοικητική οργάνωση της αντιβασιλείας γίνεται έδρα του

Δήμου Κτημενίων (1833) και αργότερα (1836) των ενωμένων δήμων Κτημενίων και Δολόπων. Το 1877 με το χωρισμό των δυο δήμων καθίσταται πάλι έδρα του Δήμου Κτημενίων μέχρι την κατάργηση των δήμων (1912), οπότε γίνεται κοινότητα. Υπάγεται στην επαρχία Καρπενησίου και αργότερα στο νομό Ευρυτανίας. Το 1992 (Π.Δ 266/22-8-1992) αναγνωρίζεται ως Δήμος για «λόγους ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας» (ΠΡΑΚΤΙΚΑ σ.σ. 229 και 244). Από δε του έτους 1998 καθίσταται έδρα Δήμου πλαισιωμένη από τα δημοτικά διαμερίσματα των πρώην κοινοτήτων Κλειτσού και Βράχας. Από το 2011 υπάγεται στον Δήμο Καρπενησίου («Καλλικράτης»)

Έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακός οικισμός.

Β. Στην κορυφή του λόφου του Προφήτη Ηλία βρέθηκαν, παλαιότερα, θεμέλια αρχαίου τείχους πάχους 2,50 περίπου μ. με λίθους ογκώδεις, ορθογωνίους και σφυρηλατημένους. Υπάρχουν σήμερα περίπου δεκατρείς τέτοιοι λίθοι στον τόπο αυτό και προξενούν μεγάλη εντύπωση για το μέγεθός τους και προπαντός προβληματίζουν για τον τρόπο μεταφοράς, αφού χώρος για εξόρυξη τόσων ογκωδών λίθων δεν υπάρχει στην ευρύτερη περιοχή του λόφου.

Σε τόπους εντός και εκτός του χωριού βρέθηκαν κατά καιρούς τάφοι λίθινοι «κιβωτιόσχημοι» με κτερίσματα που, όσα είχαν κάποια αξία, δόθηκαν σε αρχαιοκαπήλους. Σε άλλους τόπους βρέθηκαν «ερείπια της βυζαντινής εποχής, λ.χ. κτιστός οχετός υδραγωγείου, παλαιοί κέραμοι, ακόμη δε και νομίσματα χρυσά, διατεθέντα εις αρχαιοκαπήλους. Όμοια βυζαντινά ερείπια ανευρέθησαν και εις θέσιν Παλαιοχωρί» (Χ. Σ. Χ., σελ. 11). Τον Οκτώβριο του 1996, κατά τη διάνοιξη δρόμου εντός του οικισμού, ανευρέθη λίθινος κιβωτιόσχημος τάφος με άθικτο εντελώς ανθρώπινο σκελετό. Δυστυχώς αποσιωπήθηκε το γεγονός και δε δόθηκε η ευκαιρία να αξιολογηθούν τα ευρήματα από την αρχαιολογική υπηρεσία.

Τοπωνύμια, όπως «Κόκκαλα» και «Βουλγάρα», ψηλά βουνά, οφείλουν το σημερινό όνομά τους σε σημαντικές μάχες ανάμεσα στους κατοίκους της περιοχής και στους Γαλάτες στην πρώτη περίπτωση (279 π.Χ.) και στη δεύτερη με τα λείψανα της στρατιάς του Σαμουήλ (996 μ.Χ.).

Υπάρχουν πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες τόσο ο Φουρνάς όσο και ο Κλειτσός ως τα μέσα του ΙΕ΄αι. –ήταν– κατά περιόδους έδρα της Επισκοπής Λιτζάς και Αγράφων (Π. Ι. Β., σ. 119).

Γ. Ο ιερομόναχος Διονύσιος «ο εκ Φουρνά των Αγράφων» και συγγραφέας της «Ερμηνείας της ζωγραφικής Τέχνης» ανήγειρε έναντι και βορείως του χωριού τη Μονή της Ζωοδόχου Πηγής και εντός του οικισμού «αδεία και συναιέσει των αυτού εγχωρίων οιοείτινα Παρθενώνα δια μοναζούσας γυναίκας» (ΚΩΔ. σ. 70). Και στη μεν Μονή λειτούργησαν σχολή αγιογραφίας, βυζαντινής μουσικής, σχολείο κοινών γραμμάτων και αργότερα –επί Θεοφάνους– Ανωτέρα Σχολή Γραμμάτων και, αν ασπασθούμε την πληροφορία του Χ. Χατζηθάνου, ότι «πολλοί νέοι ύστερα από ολιγόχρονη εκπαίδευση από τους μοναχούς έγιναν διδάσκαλοι κοινών γραμμάτων σε σχολεία της περιοχής» και ακόμη ότι στον Παρθενώνα οι μοναχές φιλοξενούσαν κορίτσια από Φουρνά και γειτονικά χωριά στα οποία «μετέδιδον γνώσεις οικοκυρικής» και πως διδάσκονταν «κάποια τέχνη ήτοι ραπτική, κεντητική, αγγει-

οπλαστική... ώστε και πνευματική καλλιέργεια και μόρφωση να παίρνουν και βιοποριστικό επάγγελμα να έχουν αργότερα στη ζωή τους» (Θ. Η. Ε., τ. Ε, σ. 61 και ΠΡΑΚΤΙΚΑ σ. 217), αντιλαμβανόμαστε ότι η προσφορά του Διονυσίου υπήρξε για την εποχή εκείνη εξόχως σημαντική και πρωτοποριακή. Ας σημειωθεί ότι πολλοί μαθητές του Θεοφάνους edίδαξαν σε Σχολές της τουρκοκρατούμενης Ελλάδας και του Εξωτερικού.

Περιώνυμοι κατέστησαν οι Σέργιος Μακραίος, Ιωάννης Σκλαβόπουλος (ή Δημητριάδης ή Μακρής), Κύριλλος (πνευματικός Αγ. Όρους), Κύριλλος, Ιωσήφ ο ιεροδιάκονος (Χίος), Ιωσήφ Αρχιμανδρίτης (Αγ. Τριάδα Ευρυτανίας), Ιάκωβος ο Φουρναίος (Τύρναβος), Θεοδόσιος ο ιερόπαις (Μολδοβλαχία, Κων/πολη), Δημήτριος Χατζηπολυζώνης (Τεργέστη, Βούδα, Βιέννη, Ύδρα, Καρπενήσι) και πολλοί άλλοι. Ως μαθητές του Θεοφάνους αναφέρονται και οι ατάδελφοι Κοσμάς και Χρύσανθος ο Αιτωλός.

Δυστυχώς τόσο ο «Παρθενώνας» όσο και ο Ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, που αγιογραφήθηκε από το Διονύσιο, κάπκαν κατά το 19^ο αι. από τους Τούρκους και ο Ναός της Ζωοδόχου Πηγής κατέρρευσε λόγω κατολίθησης το 1906. Έτσι δε διασώθηκαν μνημεία από τα έργα αυτά του Διονυσίου παρά μόνο έξι φορητές εικόνες, λίγα βιβλία από την πλούσια βιβλιοθήκη και λίγα ιερά σκεύη από το Μοναστήρι. Από το συγγραφικό έργο του Διονυσίου θα αναφέρουμε τον «Κώδικα» της Μονής της Ζωοδόχου Πηγής και την καταστάσα περιώνυμη και πολυμεταφρασμένη σε ξένες γλώσσες «Ερμηνεία της ζωγραφικής Τέχνης».

Δ. Υπάρχουν επίσης πολλά τοπωνύμια που φέρουν ονόματα διάσημων κλεφτών και αρματολών (Λιακομήματα, Κατσαντώνη Ράχη), που έδρασαν στην περιοχή και ήλεγχαν κατά κάποιο τρόπο «περάσματα» από και προς γειτονικούς τόπους.

Στη σκάλα της πλατείας το 1819, ανήμερα του Πάσχα, δολοφονήθηκε άνανδρα ο Κωνσταντίνος Λεπενιώτης από οπλοφόρους του Νίκου Θέου (εγκαίτετου του Αλή Πασά), από το χωριό Χρύσω της Ευρυτανίας, που από την προηγούμενη είχαν κλειστεί στον πύργο του προεστού (κοτζάμπαση) της περιοχής, Γιαννάκη Κωστάκη. Εικάζεται ότι ετάφη στη θέση «Ξεροσακούλι» με όλη την αρματωσιά του.

Η πλατεία φέρει σήμερα το όνομά του και την προτομή του.

Ο Φουρνάς υπήρξε γενέτειρα πολλών αγωνιστών της επανάστασης του 1821, που διδραμάτισαν σπουδαίο ρόλο κατά τη διάρκεια του αγώνα και ενίσχυσαν οικονομικά τη συγκρότηση επαναστατικών σωμάτων. Αναφέρουμε τις οικογένειες Ζώτου, Γαλλή και Γιαννάκη Κωστάκη. Από τις οικογένειες αυτές ξεπήδησαν πολλοί αγωνιστές αλλά και απόγονοί τους διετέλεσαν βουλευτές και δήμαρχοι για πολλά χρόνια. Εκτός απ' αυτούς και πάρα πολλοί επώνυμοι και ανώνυμοι δεν έλειψαν από τον αγώνα της εθνεγερσίας. Στα νεότερα και πρόσφατα χρόνια ο Φουρνάς ανέδειξε πολλούς άνδρες των γραμμάτων και των επιστημών και διαπρεπείς πολιτικούς.

Ε. Στο Φουρνά, χωριό με πλούσια ιστορία και βαθιά θρησκευτικότητα, θα συναντήσει κανείς, 17 εκκλησίες και εξωκκλήσια. Από τα 11 εξωκκλήσια τα 4 έχουν –από την πολυκαιρία– καταρρεύσει. Όμως υπάρχει ενδιαφέρον από πολλούς και σίγουρα στο εγγύς μέλλον θα δουν και πάλι το φως του ήλιου.

Κάθε μια από τις εκκλησίες αυτές έχει τη δική της ιστορία και αντιπροσωπεύει και μια καλλιτεχνική παράδοση. Εκεί, όμως, που ο επισκέπτης θα μείνει κατάπληκτος, είναι οι ναοί των «Εισοδίων της Θεοτόκου» (Παναγίας) και του «Αγίου Νικολάου». Οι ξύλινες οροφές τους με το θαυμάσιο και καλλιτεχνικά αρμονικό διάκοσμο και την εξάισια αρχιτεκτονική δομή θα αποζημιώσουν και με το παραπάνω τον πιο απαιτητικό και αρνητικό ακόμα επισκέπτη. Επιβεβαιώνεται δε ότι οι μαστόροι της εποχής εκείνης «δούλευαν» πρώτα για να ευχαριστήσουν τα άγια πρόσωπα και ύστερα για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις της τέχνης τους.

Ο επισκέπτης ας μη λησμονήσει να επισκεφθεί το μικρό μουσείο της «Μεταμόρφωσης του Σωτήρος», όπου φυλάσσονται θησαυροί από το Μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής.

ΣΤ. Πλούσιο το φυσικό περιβάλλον του Φουρνά. Όποια διαδρομή και αν ακολουθήσει κανείς, οι γοπτευτικοί ψίθυροι της φύσης θα του αραδιάζουν παραμύθια ομορφιάς, θα τον πλανεύουν πού και πού, θα συνέρχεται από το ρυθμικό κελάρυσμα των πηγαίων νερών και θα συναρπάζεται πάλι από το λάλημα των πουλιών, που χαίρονται τη λευτεριά τους. Κι αν μάλιστα τύχει κι είναι Άνοιξη οι μεθυστικές μελωδίες του σπίνου και του απδονιού θα τον φέρνουν σε κάποιον άλλο κόσμο, εκεί, όπου θ' ανακαλύπτει τη σοφία του Δημιουργού. Κι είναι για το σημερινό άνθρωπο, που ζει μέσα στο πάθος της έντασης και του άγχους, μια ευκαιρία να ζήσει σ' αυτόν τον άλλο «κόσμο», που μένει απείραχτος από την «πολιτιστική πρόδοό του», ανέγγιχτος, αγνός και καθарός, όπως γεννήθηκε.

Φεύγοντας απ' αυτόν το θαυμάσιο τόπο, πέρα από τις ευχάριστες και ανεπανάληπτες εικόνες, που αποθησαύρισε η μνήμη σας, μπορείτε να εφοδιασθείτε με:

Κάστανα ή καρύδια, εξαιρετικής ποιότητας

Τσαϊ του βουνού

Τραχανά και χυλοπίττες με γνήσια υλικά

Όσπρια τοπικής παραγωγής

Μέλι εξαιρετικό και ανόθευτο από άνθη της περιοχής

Τοπικά γαλακτοκομικά προϊόντα

Από Φουρνά, μπορείτε να πάτε προς:

Λαμία, Καρδίτσα, Καρπενήσι

Βράχα (13 χλμ.)

Κλεισό: Πλάτανο (8 χλμ.), Μεσοχώρι (9 χλμ.), Κορίτσα (11 χλμ.) και Μαυρόλογγο (23 χλμ.)

Καρδίτσα (μέσω Κλειτσού): Μαυρόλογγος, Σαραντάπορο, Καρδίτσα ή Σαραντάπορο, Ραχούλα, Καστανιά, «Λίμνη Πλαστήρα», Καρδίτσα.

ΚΛΕΙΤΣΟΣ

Ανάμεσα στα μεγάλα ορεινά συγκροτήματα της Μάρτσας (υψ. 1687 μ.), της Κερασιάς (υψ. 1615 μ.) και του Σφενδαμιού εκτείνεται μια καταπράσινη επικλινή και λοφώδης έκταση, που τη διαρρέει το Καλανόρρεμα, στην οποία αναπτύσσονται οι συνοικισμοί του δημο-

Πλατεία Μεσοχωρίου Κλειτσού

τικού διαμερίσματος του Κλειτσού: Πλάτανος, Μεσοχώρι, Κορίτσα, Κάλανος. Οι συνοικισμοί αυτοί βρίσκονται σε μικρή σχετικά απόσταση ο ένας από τον άλλο. Ο πέμπτος συνοικισμός, ο Μαυρόλογγος, απέχει από το Μεσοχώρι (κέντρο Κλειτσού) περίπου 14 χλμ και κείται σε μικρή απόσταση από τα όρια των νομών Ευρυτανίας και Καρδίτσας. Παλαιότερα υπήρχαν και μικρότεροι οικισμοί, όπως τα «Ζαγαριωταίικα», τα «Κατσιμπτραίικα», τα «Τσιριγκαίικα», τα «Ζιωβαίικα» και άλλοι, που διέμεναν κυρίως κτηνοτρόφοι και γεωργοί.

Ο Κλειτσός είναι πατρίδα του νεομάρτυρα Αγίου Κυπριανού, που μαρτύρησε στην Κωνσταντινούπολη στις 5 Ιουλίου του 1679. Οι συμπατριώτες του, οι Κλειτσιώτες, ετίμησαν και τιμούν ευσεβάστως την ιερή μνήμη του. Σε περιοχή σπάνιας φυσικής ομορφιάς ανήγειραν τον φερώνυμο ναό του Αγίου και κάθε καλοκαίρι συρρέουν Κλειτσιώτες, απ' όλα σχεδόν τα μέρη της Ελλάδος, στα οποία τους έφερε η μοίρα να εγκατασταθούν, και μετέχουν στην ιερή πανήγυρη στις 5 Ιουλίου. Ο Ναός του Αγίου Κυπριανού είναι καλοδιατηρημένος και ευπρεπισμένος. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

Το βαπτιστικό όνομα Κυπριανός είναι ευρύτατα διαδεδομένο στον Κλειτσό.

Από τις πολλές προσωπικότητες που ανέδειξε ο Κλειτσός είναι υποχρέωση να αναφερθεί ο αειμνηστος στρατηγός **Χαράλαμπος Κατσιμήτρος**. Είναι ο άνθρωπος, που, ως στρατιωτικός, είπε το δικό του «ΟΧΙ» το 1940 και στάθηκε με τις λιγοστές στρατιωτικές δυνάμεις του μέγα και απροσπέλαστο εμπόδιο κατά την επίθεση των ιταλικών στρατευμάτων στην Ήπειρο και απέδειξε με τη στάση του αυτή πως οι σιδερόφρακτες ορδές του Μουσσολίνι δεν είναι αήττητες. Η δράση του στον πόλεμο αυτό έκαμε τους Έλληνες να αισθάνονται υπερήφανοι και τους ξένους να αποκαλύπτονται στο άκουσμα του ονόματός του. Η προτομή του μεγάλου αυτού ανδρός κοσμεί την πλατεία της γενέτειράς του.

Κοντά στον αυχένα της «Τριφύλλας» το 1805 ο περιώνυμος για τη γενναιότητά του κλεφταρματολός **Κατσαντώνης** «συγκρούστηκε με το δερβέναγα Ιλιάσπη, που οδηγούσε τριακόσιους Αρβανίτες» (Ε.Ι.Φ., σ.σ. 16-17, Π. Ι. Β. και ά. σ.97, Δ.Π.Κ. σ.σ. 184-185). Στη μάχη αυτή εφονεύθησαν πάμπολλοι τουρκαρβανίτες και ο ίδιος ο αρχηγός τους. Σώζεται το τοπωνύμιο «μνήμα του Ιλιάσπηγα». Σήμερα, οι ντόπιοι, όταν αναφέρονται στην περιοχή αυτή, λένε «στ' Λιαζ» (δηλαδή στου Ιλιάσπη), συγκόπτοντας –κατά την ευρυτανική προφορά– φωνήεντα ακόμη και συλλαβές για ν' αποφεύγουν τη χασμωδία και να επιτυχάνουν ταχύτερα την επικοινωνία τους.

Κοντά στην περιοχή της Τριφύλλας το τοπωνύμιο «ράχη του Καραϊσκάκη» ή στην ντοπιολαλιά «στ' Καραϊσκάκ'» θυμίζει τη μάχη, που συγκροτήθηκε ανάμεσα στον Καραϊσκάκη και στους Τούρκους, Ράγκο κ.ά. στις 15 Μαΐου 1824, προτεραία της μάχης κοντά στο Μοναστήρι της Βράχας.

Ας σταθούμε όμως περισσότερο στην ίδια την περιοχή. Ο αυχένος της Τριφύλλας είναι

σαν μια ανοιχτή είσοδος προς τα βορειότερα Άγραφα και προς το θεσσαλικό κάμπο. Και προτιμούσαν ανέκαθεν τη διάβαση αυτή ως συντομότερη και σχετικά ασφαλέστερη. Εκεί υπάρχουν και πολλά κτήματα Κλεισιωτών και περισσότερο των κατοίκων της Κορίτσας. Ακριβώς εκεί διασταυρώνεται σήμερα ο αμαξιτός δρόμος προς Μαυρόλογο - Σαραντάπορο - Καρδίτσα αλλά και προς Μολόχα - Απιδιά - Καρδίτσα. Λίγα μέτρα πριν απ' αυτή τη διασταύρωση βρίσκεται το «Σπίτι του Διαβάτη», που μπορεί κάποιος ταξιδιώτης ή πεζοπόρος να ξεκουραστεί ή να διανυκτερεύσει. Το θαυμάσιο αυτό κτίσμα μέσα στην ειδυλλιακή ομορφιά του τοπίου ανήγειρε με δικές του δαπάνες ο από Κορίτσα καταγόμενος ευπατρίδης αείμνηστος Νικόλαος Φλωράκης. Μάλιστα, με δικά του, επίσης, έξοδα μεταφέρθηκε νερό από πηγή της «Μάρτσας». Μπροστά στην είσοδο έχει τεράστια βεράντα, όπου ο ταξιδιώτης μπορεί να ξεκουράζεται, να βλέπει από ψηλά και να αποθαυμάζει την αγέρωχη γοητεία των γραφιώτικων τοπίων.

Δίπλα, σ' αυτόν τον ξενώνα υπάρχει το εκκλησάκι της Αγίας Άνας το οποίο πανηγυρίζει στις 25 Ιουλίου και συγκεντρώνει όχι μόνο Κλεισιώτες αλλά και πάρα πολλούς άλλους προσκυνητές από γειτονικά χωριά.

Οδεύοντας από Φουρνά προς Κλεισό με το αυτοκίνητο θα συναντήσουμε τον πρώτο συνοικισμό, τον Πλάτανο, σε μια σχετικά ομαλή έκταση στα δεξιά του Φουρνιώτικου ποταμού, που από τον Πλάτανο και μέχρι το φαράγγι ανάμεσα στο Καστρί και Τσούκα, παίρνει το όνομα «Μέγα Ρέμα» ή «Μεγαπόταμος». Προφανώς τ' όνομά του το οφείλει στην πυκνή παραποτάμια βλάστηση του πλατάνου. Τα σπίτια του, το ένα κοντά στο άλλο, συγκροτούν ένα συγκεντρωμένο και καλοδομημένο οικισμό. Την ίδια συγκρότηση θα διαπιστώσουμε και στο Μεσοχώρι και στην Κορίτσα. Ενοριακή εκκλησία ο Άγιος Νικόλαος.

Κοντά στον Πλάτανο είναι και ένας μικρότερος οικισμός με πολλά καινούρια σπίτια, οι Μουσιιάδες. Εδώ έχει ανεγερθεί με ιδιωτική πρωτοβουλία ένας νέος Ναός, ο της Αγίας Μαρίας.

Το Μεσοχώρι βρίσκεται στο κέντρο του Κλεισού και σ' αυτό πιθανώς οφείλει το όνομά του. Έχει μεγάλη πλατεία, εξαιρετικά καλαίσθητη, στην οποία δεσπόζει ο Ναός των Αγίων Ταξιαρχών.

Ήταν η έδρα της κοινότητας Κλεισού.

Ο συνοικισμός της Κορίτσας, δυτικότερα των άλλων οικισμών, και βεβαίως σε μεγαλύτερο υψ., απλώνεται στις πλαγιές του λόφου «Κρι» της κορυφογραμμής Τσούκας και Μάρτσας.

Στην Κορίτσα υπήρχε το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου του Νέου. Ο Άγιος Νικόλαος καταγόταν από την Μικρά Ασία και διακρίθηκε –ως στρατιωτικός– για την ανδρεία του σε μάχες κατά των Αγαρηνών. Αφού κατέστειλε μια στάση στη Λάρισα, απαρνήθηκε τα εγκόσμια, «εκάρη μοναχός», πήγε στο όρος Βούνενα και αφοσιώθηκε στο Μοναστήρι, που υπήρχε σ' αυτό. Τα Βούνενα ή η Βούνενα ήταν επισκοπή της Λάρισας. Εκεί αποκεφαλίστηκε –μαζί με δυο συμμαναστές του– από τους Αβάρους, που εισέβαλαν στη Θεσσαλία. Η μνήμη του εορτάζεται στις 9 Μαΐου πανηγυρικά.

Το Μοναστήρι αυτό ήταν γυναικείο και εμόναζαν γυναίκες από τα γύρω χωριά. Κατά

την παράδοση από τις καλόγριες τη Μονής (Κόρες, Κορίτσια→ Κορίτσα) πήρε το όνομά του ο οικισμός αυτός. Κατά άλλη εκδοχή (Π. Ι. Βασιλείου) –επειδή ο οικισμός είχε και εξακολουθεί να έχει μικρές πηγές νερού– και επειδή «γκούρα» σημαίνει πηγή και «γκουρίτσα» μικρή πηγή συνάγεται ότι από τη σειρά «Γκούρα→ Γκορίτσα→Κουρίτσα», προήλθε το τελικό όνομα «Κορίτσα» (Π.Ι.Β. και ά., σ.96).

Το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου κατεδαφίστηκε, επειδή κρίθηκε ετοιμόρροπο και χτίστηκε καινούργια εκκλησία το 1907. Μετά από σαράντα χρόνια, εξαιτίας βομβαρδισμού, κατεστράφη και ανοικοδομήθηκε αργότερα. Στη συνέχεια έγιναν πολλές ανακαινίσεις και σήμερα είναι μια από τις ομορφότερες εκκλησίες της περιοχής.

«Στην Κορίτσα υπάρχουν και τα ερείπια της κατοικίας του Αγίου Κυπριανού» (Η.Δ.Σ. σ.36).

Βόρεια του Μεσοχωρίου και στις χαμηλές πλαγιές της Κερασιάς είναι ο συνοικισμός του Καλάνου και νοτιοανατολικά του Καλάνου ο μικρός συνοικισμός των Αγ. Αποστόλων. Εκεί πανηγυρίζουν οι ντόπιοι στις 30 Ιουνίου, των Αγίων Αποστόλων και 26 Ιουλίου της Αγ. Παρασκευής.

Πέντε χλμ. περίπου από Τριφύλλα βρίσκεται ο πέμπτος συνοικισμός του Κλειτσού, ο Μαυρόλογγος. Κρυμμένος στην κυριολεξία μέσα σε ένα θαυμάσιο τοπίο και περικυκλωμένος από υψηλόκορμα έλατα αδερφωμένα με τις πανύψηλες καστανιές στέκεται σαν φρουρός στις βορειοανατολικές εσχατιές της Ευρυτανίας. Από εκεί αντικρίζοντας κανείς τις ψηλές, φαλακρές κορυφές των αγραφιώτικων βουνών (ευρυτανικών και θεσσαλικών) βλέπει τη μαγεία της φύσης να ξετυλίγεται μπροστά στα αχόρταγα μάτια του. Μάλιστα συνομιλώντας με αυτές και παίζοντας με τις φιγούρες τους θα ανακαλύψει μες στο γλαυκό τ' ουρανού το χρώμα να προβάλλεται η «Κοιμωμένη».

Εικόνες άπειρης ομορφιάς και θεϊκού μεγαλείου!

Κορίτσα Κλειτσού: Ιερός Ναός
Αγ. Νικολάου του Νέου

Το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου του Νέου (σιγίλλιο, Ιούλιος 1799, πατριάρχου Νεοφύτου) «πλουτεί ιερόν κειμήλιον θαύματος άξιον τον εκ του αγκώνος πήκυν της ζωγραφικής χειρός του Αγίου ενδόξου Αποστόλου και Ευαγγελιστού Λουκά κεκοσμημένον θαυμασίως κρομαστίκω, και ιεράν εικόνα του αυτού αγίου συν ενί του αυτού αγίου όνυχι», το οποίο στρατιώτης του Νικηφόρου Β΄ το άφησε μέσα στο Μοναστήρι του Σταυροπηγίου (Παναγιάς) κοντά στον σημερινό ναό του Αγ. Κυπριανού το έτος 1358, για να μην πέσει στα χέρια των Αλβανών (Η.Δ.Σ. ό.π.).

Στο σημερινό ναό του Αγίου Νικολάου του Νέου στην Κορίτσα φυλάσσονται, εκτός από το ανωτέρω ιερό κειμήλιο και μεμβράνες και σιγίλλια και βιβλία και ιερά σκεύη σε ευπρεπισμένο και ασφαλές «κειμηλιαρχείο». Ο επισκέπτης σίγουρα θα αποζημιωθεί μελετώντας τα.

Όπως στον Φουρνά, έτσι και στον Κλειτσό, στις εκκλησίες «κρύβονται» πνευματικοί θησαυροί, που γοπεύουν κάθε άνθρωπο, που θέλει μες στη γαλήνη και την ηρεμία, που του προσφέρει το φυσικό περιβάλλον, να γνωρίσει την ιστορία του τόπου και τους αγώνες των απλοϊκών ανθρώπων για τη διαφύλαξή της.

Η Ξακουστή Τσούκκα

Ασφαλτοστρωμένος δρόμος συνδέει τον Κλειτσό με τη Βράχα και Φουρνά.
Έχει υψ. 780 μ.

ΒΡΑΧΑ

Βράχα. Ένα όμορφο χωριό που απλώνεται στις ανατολικές πλαγιές του όρους Λελούλη (υψ. 1350 μ.) με θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον, ανθρώπους εργατικούς και φιλοπρόόδους, δημιουργικούς και φιλοπάτριδες. Παρότι οι σεισμοί του Φεβρουαρίου του 1966 επέφεραν φοβερές καταστροφές στο χωριό και οι Βραχηνοί αναγκάστηκαν να μετοικήσουν στο Σταυρό Φθιώτιδας –ύστερα από μεγάλες και χρονοβόρες διαδικασίες– δεν λησμόνησαν ποτέ τη γενέτειρά τους. Επανέρχονται στις γενέθλιες ρίζες τους, ανακαινίζουν ή ανεγείρουν «εκ βάθρων και θεμελίων» νέες κατοικίες καμωμένες με πολλή τέχνη και σύγχρονες. Το κα-

Ιερός Ναός Αγ. Νικολάου Βράχας

λοκαίρι συρρέουν όλοι –όπου της Ελλάδος κατοικούν– για να δουν τους συγγενείς και φίλους τους και προπαντός να γιορτάσουν στις 6 Αυγούστου στο πανηγύρι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Ο Ναός αυτός –ιστορικό Μοναστήρι– που τα γενέθλιά του ανάγονται πριν από τον 18^ο αι. (ανηγέρθη το 1745 επί Δαμασκηνού, προφανώς στο χώρο που προϋπήρχε Μονή και η οποία κατέρρευσε για άγνωστους ακόμη λόγους), διαδραμάτισε σπουδαιότατο ρόλο στα χρόνια τα δύσκολα της στυγνής Τουρκοκρατίας. Και σχολείο για τα κοινά γράμματα λειτουργούσε εκεί και περίφημοι κλεφταρματολοί και αγωνιστές έβρισκαν εκεί καταφύγιο και θαλπωρή και πριν και κατά την διάρκεια του αγώνα για εθνική ανεξαρτησία, όπως ο περίφημος **Γ. Καραϊσκάκης** και πολλοί άλλοι (Κ.Δ.Ρ. σ. 5).

Ο Ναός του μοναστηριού έχει άριστα διατηρημένες τοιχογραφίες και εικόνες βυζαντινής τέχνης. Μερικές έχουν χρονολογία των ετών 1663-1664.

Σήμερα ο χώρος του μοναστηριού έχει πολύ καλή περιήφραξη και οι Βραχηνοί έχουν αναγείρει περιμετρικά κελλιά, όπως κατά την περίοδο της ακμής του. Το φιλόδοξο αυτό πρόγραμμα θα το ολοκληρώσουν οι κάτοικοι του χωριού, γιατί υπεραγαπούν τον τόπο τους και διακρίνονται για την άκαμπτη θέλησή τους.

Κοντά στο Μοναστήρι της Βράχας, στη θέση «Κουκιά», έγινε στις 16 Μαΐου 1824 φονική μάχη, στην οποία βρέθηκαν αντιμέτωποι ο **Γ. Καραϊσκάκης** με τους Τούρκους. Οι Τούρκοι, ενισχυμένοι με τους **Γιαννάκη Ράγκο**, που συντάχθηκε με τους εχθρούς της πατρίδας γιατί επιθυμούσε διακαώς το αρματολίκι των Αγράφων, το **Λιακατά** και **Ν. Στουρνάρη**, κυνηγούσαν τον **Καραϊσκάκη**, για να τον διώξουν από το αρματολίκι των Αγράφων. Η μάχη κράτη-

Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος Βράχας

σε μια ολόκληρη μέρα. Ο **Καραϊσκάκης** αναγκάστηκε να υποχωρήσει μπροστά στην πίεση των υπεράριθμων αντιπάλων και τη νύχτα να διαφύγει με όλο του το ασκέρι στο Καρπενήσι, όπου τον δέχτηκαν φιλικά και τον περιποιήθηκαν οι **Γιολδασαίοι**, ο **Ίσκος**, ο **Γιάννης Στάϊκος** κ.ά. (Πρβλ. Δ.Π.Κ. σ.σ. 181-182).

Στη μάχη αυτή σκοτώθηκε το πρωτοπαλλήκαρο του **Καραϊσκάκη Αντώνης Ζαράλης**. Οι καλόγεροι του μοναστηριού τον έθαψαν στη θέση «Βοντίτσα» περίπου ενάμισι χλμ. δυτικά της Μονής. Οι φονευθέντες Τούρκοι θάφτηκαν στον ακρινό λόφο στα Κουκιά, που από τότε πήρε το όνομα «Τούρκος» ή «στον Τούρκο». Σήμερα λέγεται και «Τσούμα Μαλάμη».

Το όνομά του ο οικισμός το φέρει από τους πρώτους κατοίκους που εγκαταστάθηκαν εκεί και προέρχονταν από το σημερινό χωριό Παλιοβράχα Φθιώτιδας. Η εγκατάστασή τους μπορεί να προσδιοριστεί στους ύστερους χρόνους της βυζαντινής περιόδου ή στους πρώτους της Τουρκοκρατίας. Προφανώς οι πρώτοι, που εγκαταστάθηκαν εκεί, θα ήταν κτηνοτρόφοι και για να αποφεύγουν τις συχνές προστριβές με τους Τούρκους «επήραν των ομματιών τους» και ανέβηκαν στα ψηλά βουνά των Αγράφων για να βρουν την ψυχία τους. Και η περιοχή αυτή προσφερόταν για τις ενασχολήσεις τους. Πλούσιοι και απέραντοι βοσκότοποι προσφέρονταν για τα ζώα τους και ασφάλεια για τους ίδιους και τις οικογένειές τους.

Η σημερινή Βράχα μολονότι διακρίνεται σε επτά μαχαλάδες, δεν παύει να είναι ένα συγκεντρωμένο και καλοδιατηρημένο χωριό της αγραφιώτικης περιοχής. Περικοσμεύεται με δέκα μικρές και μεγάλες εκκλησίες και εξωκκλήσια, που μαρτυρούν τη βαθιά θρησκευτικότητα των κατοίκων του. Ο Άγιος Νικόλαος –παρά τις ζημιές που έχει υποστεί κατά καιρούς– δεν παύει να είναι ο μεγαλύτερος Ναός του τ. Δήμου Φουρνάς (βλ. και Κ.Δ.Ρ. σ.73).

Λίγο πιο πέρα από το Μοναστήρι, αν σταθεί κανείς, θα βρεθεί μπροστά στο φαράγγι της Ψιλιάνας, που προκαλεί δέος. Πατάμε το Καστρί (υψ. 950 μ.) και απέναντί μας ορθώνεται –κοφτή με το μαχαίρι– η Τσούκα (υψ. 1361 μ.). Φαίνεται πως κάποτε θα’ταν σιαμαία αδέρφια (το ένα ψηλό το άλλο κοντό) και «κάποιος» τα χώρισε βίαια και δημιουργήθηκε το φαράγγι από το οποίο περνούν όλα τα ποτάμια νερά του Δήμου Φουρνάς.

Η Βράχα είναι γενέτειρα αξιολογότεων ανδρών των επιστημών, των γραμμάτων και των τεχνών.

Με τα άλλα διαμερίσματα της Δημοτικής Ενότητας Φουρνά συνδέεται με ασφαλτοστρωμένο δρόμο σε πολύ καλή κατάσταση.

Έχει υψ. 900 μ..

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ για το Δήμο Φουρνάς

1. **Βασιλείου Ι. Πάνου:** Η επισκοπή Λιτζάς και Αγράφων, Αθήνα 1960 (Π.Ι.Β.)
2. **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ.** Πρακτικά Συνεδρίου – Καρπενήσιον 11-14 Οκτωβρίου 1996, Αθήνα 2003 (ΠΡΑΚΤΙΚΑ)
3. Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τόμ. Ε´, σελ. 61 (Θ.Η.Ε.)
4. **Καραπιέρη Π. Δημητρίου:** Ξενάγησις στην Ευρυτανία (Γεωγραφία, Ιστορία, Λαογραφία), 1974 (Δ.Π.Κ.)

5. Κώδιξ της Ιεράς Μονής της Ζωοδόχου Πηγής του Φουρνά των Αγράφων (Επιμείλεια, **Χαραλάμπου Σ. Χατζηθάνου**) Β' Έκδοσις – Εν Αθήναις 1963 (ΚΩΔ.)
6. Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια (ΠΥΡΣΟΣ), τόμος Θ', σελ. 480 (Μ.Ε.Ε.)
7. **Ράμμου Δ. Κων/νου**: Εκκλησίες της Βράχας – Έκδοση 2004 (Κ.Δ.Ρ.)
8. **Σαμαρά Δ. Ηλία**: Ο Κλειτσός Ευρυτανίας (Κοινωνιογραφική-Λαογραφική Μελέτη), Αθήνα 1963 (Η.Δ.Σ.)
9. Τουριστικός Οδηγός Ευρυτανίας. Έκδοση Νομαρχίας Ευρυτανίας, 1971 (Π.Ι.Β. κ.ά.)
10. **Φραγκίστα Ι. Επαμεινώνδα**: Βίος Κατσαντώνη 1862 (Σχόλια-Επιμέλεια Π.Ι. Βασιλείου, Β' Έκδοση 1963) (Ε.Ι.Φ.)
11. **Χατζηθάνου Σ. Χαραλάμπους**: Ο Φουρνάς των Αγράφων, Γ' Έκδοσις-Βελτιωμένη, Αθήνα 1970 (Χ.Σ.Χ)
12. **Μαντούζας Β.Ν**, Η Βράχα-Υστεροβυζαντινό χωριό των Αγράφων, Αθήνα 1981.
13. **Παπακαρυάς Δημήτριος Κ**, Ιστορικά του Φουρνά των Αγράφων και των χωριών της περιοχής, Αθήνα 1992.
14. «Ο Φουρνάς», διμηνιαία εφημερίδα του Συλλόγου Φουρνιωτών Ευρυτανίας «Ο ΛΕ-ΠΕΝΙΩΤΗΣ».

ΒΡΑΧΑ

Σ' έχει στον κόρφο του ο Σπανός, τ' άλλα βουνά τα γύρω·
το διάφανο και δροσερό κρυσταλλονέρι νά 'χα,
τον ίσκιο απ' τον πλάτανο, της ελατίας το μύρο
και όλα τ' άλλα κάλλη σου ομορφοχώρι Βράχα.

Ι. Δ. ΜΑΓΚΑΣ

ΤΑ ΚΑΛΛΙΣΤΕΙΑ (Η ΩΡΑΙΑ ΤΗΣ ΒΡΑΧΑΣ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ)

Σαν θυμάμαι 'κείνα τ' αξεπέραστα σ' ομορφιά κι όρεξη χρόνια, τότε που η φαντασία μας δούλευε κι άλεθε σαν καταλύτης μύλος τα πάντα, με πιάνει για τα περασμένα μια νοσταλγία αθεράπευτη. Πιάναμε κάτι καντάδες από τις Πέρα Βρύσες, απ' τα Ντζιωρέικα, και βγαίναμε μέχρι τ' Αλώνια, του Μεγάλου Μαχαλά. Συνήθως ήταν νωρίς μα κάποτε και περασμένες δώδεκα τη νύχτα. Ξυπνάγαμε τον κοσμάκη που δε χρώσταγε τίποτα σ' εμάς τους Ιουδαίους κι άλλο δεν ήθελε, παρά λίγη γαλήνη, να σφαλίσει τα μάτια του και την αυγούλα να ξυπνήσει με κάποια δύναμη και κουράγιο για τον καινούργιο αδυσώπητο αγώνα της μέρας. Μα εμείς δεν τα λογαριάζαμε τούτα· μετράγαμε με τους χτύπους της δικής μας καρδιάς τα κουράγια των άλλων και δεν νομίζαμε ότι κάνουμε τίποτα τ' άπρεπο. Και δος του οι καντάδες, οι μακρινές βόλτες, κι ένα σωρό παράξενες ιστορίες, που τις λέγαμε με συνωμοτική μυστικοπάθεια ή τις ακούγαμε με θρησκευτική αφοσίωση. Η ψυχή μας ήταν γεμάτη πλούτο

κι ανθισμένα λουλούδια ελπίδας. Κι όλα τούτα γινόταν πιο νόστιμα και πιο ενδιαφέροντα σαν γυροφέρναμε τις κοπελιές στις κουβέντες μας. Θυμάμαι εγώ προσωπικά διάλεγα τα ανάλογα τραγούδια σαν περνάγαμε απ' το σοκάκι της καλής μου. Κι όλο έβγαζα κάτι αγριοφωνάρες μ' αποτέλεσμα να ξυπνούν και να κρίζουν οι κότες στα κοτέτσια τους. Όμορφη, άφθαστη σε γαλήνη κι όνειρα εποχή. Κι αυτό γινόταν σχεδόν όλο το καλοκαίρι.

Κάποτε, σαν φύσαγε κανένας τρελοαγέρας και δεν είχαμε όρεξη για μακρινά βολταρίσματα, πιάναμε τ' απόγωνα, πίσω απ' τις θημωνιές στ' Αλώνια του Μεγάλου Μαχαλά, και συζητάγαμε τα ντέρτια μας. Ένα τέτοιο βράδυ ο Ερμής έριξε την ιδέα:

– «Να κάνουμε καλλιστεία!»

– «Σαν τι καλλιστεία δηλαδή;» τον ρωτήσαμε. «Για 'ξηγήσου πιο λιανά».

– «Να!» μας είπε. «Θα πιάσουμε να θυμηθούμε όλες τις κοπελιές του χωριού κι ο καθένας θα ψηφίσει την ομορφότερη κατά τη γνώμη του».

Με πολύ ενθουσιασμό συμφωνήσαμε στην πρωτοτυπία του φίλου μας. Σίγουρα θα το γλεντάγαμε.

– «Κι όπως σε λένε κι Ερμή», απόσωσα, «εσύ θ' αναγγείλεις τ' αποτελέσματα στην «καλλιστη!».

Ο Ερμής δεν ενθουσιάστηκε και πολύ μ' αυτή μου την ιδέα.

– «Όχι», είπε ήρεμα. «Ανάλογα με το ποια θα βγει· κάποιος γνωστός η συγγενής της θα οριστεί για αγγελιοφόρος».

Δεν κάναμε εκείνο το βράδυ την ψηφοφορία. Συντάξαμε εκλογικούς καταλόγους. Ορίσαμε τις προϋποθέσεις για τους ψηφοφόρους (Βραχνοί από 8 μέχρι 22 χρόνων κ.τ.λ.), συμφωνήσαμε για τον τύπο και τη μορφή των ψηφοδελτίων (λευκά όμοια χαρτιά, πάνω στα οποία ο καθένας, θάγραφε το όνομα της καλλίστης), συμφωνήσαμε και για την ηλικία των υποψηφίων από 12 μέχρι 20 χρόνων και είπαμε τ' απόγιομα της Κυριακής που μας ερχόταν να γίνουν οι εκλογές.

Το σπίτι του γέρο-καθηγητή ήταν φωτεινό, κατακάθαρο και περήφανα στημένο στην άκρη του χωριού. Κάθε χρόνο ήταν πνιγμένο σ' ένα πλήθος από πολύχρωμα και φανταστικά λουλούδια. Ο γέρο-καθηγητής, εβδομντάρης και βάλε, χωρίς ποτέ να το δείχνει, είχε μεγάλη αδυναμία σε τούτη την απλόχερη ομορφιά της φύσης. Πολύ περισσότερο μια κι ο ίδιος απ' όπου περνούσε, όταν υπηρετούσε στα νιάτα του, έφερνε ό,τι καλό κι όμορφο συναντούσε και το φύτευε στην αυλή του.

Καθόταν στο άνετο μπαλκόνι, αγνάντευε πέρα κατά την Τριφύλλα, κάπου-κάπου κουνούσε ασυναίσθητα τις τεράστιες μουστάκες του κι ύστερα γύριζε τα μάτια του και κρυφokuβέντιαζε στα λουλούδια του με τις ώρες. Γιατί βλέπετε, αυτά ήταν η μια του μεγάλη αγάπη. Η άλλη ήταν η Ρέα του: η ξανθή πριγκίπισσα με τα φωτεινά, μεγάλα μάτια και τη μελωδική, γλυκιά φωνή που έκανε, σαν τραγουδούσε, όσα παλικάρια την άκουγαν να κρατούν το βήμα τους για να την απολαύσουν πιο πολύ. Φυσικά τη Ρέα σπάνια τη βλέπαμε. Στην εκκλησία πήγαινε συνήθως με τη μάνα της και το γέρο καθηγητή.

Κείνον το χρόνο όμως δεν την είδαμε ούτε μια φορά. Όντας στο δεύτερο χρόνο της Νομικής –τώρα, καλή της ώρα, είναι ένας καλός δικαστής– είχε μείνει στα Λατινικά. Καθώς έμαθα αργότερα δεν έφταιγε σε τούτο η αμέλειά της μα κάποιος μελαχρινός Κύπριος επιμελητής. Μαγεύτηκε ο Κύριος αυτός απ’ τη σεμνή ομορφιά της και της έριξε τα δίχτυα του. Μα η Ρέα ύστερα απ’ το πρώτο της σάστισμα, τον διαολόστειλε για τα καλά κι εκείνος την εκδικήθηκε κόβοντάς την στα Λατινικά. Ύστερα από τούτο, όλο το καλοκαίρι κλείστηκε μέσα και διάβαζε... διάβαζε ... διάβαζε. Κι ο γερο-καθηγητής κατέβαζε τα μάτια του σαν απαντούσε άνθρωπο στο διάβα του λες και τούγινε απροσδόκητη κι ασήκωτη προσβολή.

Η Κυριακή των εκλογών άργησε κάμποσο νάρθει. Πότε απουσίαζαν μερικοί, πότε τύχαινε κανένα ψευτομάτς, πότε κανένα πανηγύρι, όλο κι αναβαλλόταν. Μπήκε το Φθινόπωρο για τα καλά. Κι εκεί που όλο λέγαμε ότι δε γινόταν τίποτα, ο Ερμής, ο πληθωρικός αρχιτέκτονας όλης της ιστορίας, οριστικοποίησε τους καταλόγους, έκοψε τα ψηφοδέλτια (φάκελοι φυσικά δε χρειαζόταν, απλώς θα τα διπλώναμε) και όρισε αμετάκλητα την Κυριακή των εκλογών.

–«Θα γίνουν», είπε αποφθεγματικά και δογματικά, «έστω κι αν είμαι μόνος μου». Η ποθητή Κυριακή ξημέρωσε μωτρωμένη, μετά τη λειτουργία έπιασε μια βροχή, σωστή νεροποντή. Απελπιστήκαμε. Μα κει απάνω κατά τ’ απομεσήμερο έκοψε η βροχή, ξεκαθάρισε ο καιρός κι έλαμψε ένας υπέροχος, κατάξεστος ήλιος. Μαζευτήκαμε στ’ Αλώνια πίσω απ’ την Τσιούμα, ήρθαν οι κατάλογοι, οι ψηφοφόροι, τα ψηφοδέλτια. Μπήκαμε με τον Ερμή κι Εφορευτική Επιτροπή. Το αστείο όλης της υπόθεσης ήταν η σοβαρότητα με την οποία κάναμε τη δουλειά μας.

Η «προσέλευση στις κάλπες» ήταν απρόσμενη: Ψηφίσαμε κάπου 34 άτομα! Όλοι περίμεναν εναγώνια τα αποτελέσματα: Η Ρέα του γέρο καθηγητή πήρε 26 ψήφους, η Άρτεμη του αρχισελέγικα πήρε 3 και τους άλλους 5 ψήφους πήραν ισάριθμες κοπελιές της Βράκας (μάλλον προσωπικές φανταστικές αγάπες των ψηφοφόρων).

Όλοι ξέσπασαν σ’ επιδοκίμασιες, και δέχτηκαν με πρωτόφαντο ενθουσιασμό τ’ αποτελέσματα. Ο Ερμής κάρφωσε τ’ αγαθά του μάτια πάνω μου χαμογελώντας. «Συχαρητήρια» μούπε. «Σούλαχε ο μεγάλος κλήρος να πας στην ξαδερφούλα το υπέροχο νέο».

Βιάστηκα ν’ αρνηθώ:

–«Τι λέτε ρε παιδιά τώρα, δεύτερη ξαδέρφη και δε βγαίνει κι απ’ το σπίτι· πού να τη βρω. Ο γέρο καθηγητής δεν ξεκολλά από κει. Θέλετε να βρει το μπελά του το κορίτσι;»

Μάταιος κόπος. Όλες μου οι αντιρρήσεις είχαν σαν αποτέλεσμα να μεγαλώσουν την επιμονή τους. Δέχτηκαν μονάχα να παραφυλάξουμε να βγει ο γέρο καθηγητής στα μαγαζιά. Και πραγματικά κατά το βραδάκι από το караούλι τον είδαμε να κατηφορίζει για την αγορά. Μα πάνω στην επιπολαιότητά μου έκανα το λάθος να ξεκινήσω χωρίς να προσμένω το πέρασμά του· με αποτέλεσμα να διασταυρωθούμε σε λίγο. Καλησπέρισα με σεβασμό. Κοντοστάθηκε, με θώρησε κατάματα μ’ εκείνα τα καλοσυνάτα, ήρεμα μάτια και στα χείλια του πλανιόταν ένα ερωτηματικό. Ύστερα σαν να μετάνιωσε, δεν είπε τίποτα, απλώς καλησπέρισε και προ-

σπέρασε. Τάχασα, έσπασε το κουράγιο μου, όμως δεν μπορούσα πια να κάμω πίσω: Η Ρέα με είδε απ' το ψηλό μπαλκόνι και μου χαμογέλασε αδιόρατα κι αινιγματικά. Τάχυνα το βήμα μου και κείνη κατέβηκε σε προϋπάντηση.

–«Τα συχαρίκια μου...» της είπα κι έψαχνα για άλλες λέξεις, ενώ το στόμα μου είχε στεγνώσει.

Με μιας φωτίστηκαν τα υπέροχα μάτια της κι έλαμψε ολόκληρη.

–«Ω!» έκαμε λες και ξεφορτωνόταν κανένα τόνο αλάτι, «πώς την πρόσμενα αυτή τη στιγμή! Επιτέλους!»

Τάχασα! Γύρισε το μυαλό μου τ' ανάποδα. Όστε λοιπόν η καλή Ρέα, η συνετή κόρη με το σεμνό πρόσωπο δεν είχε άλλο στο νου της παρά τότε να εκλεγεί η «καλλίστη» της Βράχας; Θεέ και Κύριε!

Αναλογίστηκα τις κουβέντες των μεγαλύτερων μου που πάντα λέγαν ότι η γυναίκα και το μουλάρι δεν έχουν μπέσα. Πόσο δίκιο είχαν. Μα τους αποκαρδιωτικούς αυτούς λογισμούς μου τους έκοψε η Ρέα.

–«Τέλος καλό, όλα καλά» είπε. «Μα πέρασα μιαν αγωνία όλο το καλοκαίρι ... αρρώστησα ξέρεις. Μα τώρα δεν πειράζει. Αύριο θα φτιάξουμε με την μάνα μου μια τούρτα. Μου το 'ταξε. Να πάρεις τους φίλους σου και να 'ρθείτε να σας κεράσω...»

Τώρα ήταν που δεν καταλάβαινα τίποτα.

Μα εκείνη το χαβά της.

–«Πότε τάμαθες; μήπως ξέρεις με πόσο;» Έψαχνα να βρω τη φωνή μου ... Επιτέλους άρχισα μέσα στη σαστιμάρα μου.

–«Τ' απόγιομα έγινε η ψηφοφορία. Από κει έρχομαι... Στους τριάντα τέσσερεις σε ψήφισαν οι είκοσι έξι...» και σταμάτησα.

Ποιος είδε το γέρο Δία στα μπουρίνια του και δεν τον φοβήθηκε. Η Ρέα άλλαξε χίλια χρώματα, στο τέλος έγινε κατακόκκινη κι άρθρωσε έξαλλη.

–«Τι είναι αυτά που μου τσαμπουνάς τώρα; Τι έγινε με τα Λατινικά; Γι' αυτά δεν ήρθες να μου πεις;»

«Ο... όχι» της απάντησα εξουθενωμένος. «Εκάναμε εκλογές και σε διαλέξαμε την ομορφότερη της Βράχας».

–«Μα δεν έχετε με τίποτ' άλλο ν' ασχοληθείτε; Τι σας φταίει ο κόσμος;» κι εγύρισε αγριεμένη για το σπίτι.

Ανεβαίνοντας το κεφαλόσκαλο κοντοστάθηκε και πισωγύρισε.

–«Με συγχωρείς» είπε ήρεμα. «Εσείς κάνετε τα κέφια σας, μα και μεις έχουμε τα βάσανά μας. Πάντως άμα περάσω την τούρτα θα τη φάμε».

Κι ύστερα από δυο μέρες αργά τ' απόγιομα σαν έφυγε ο γέρο καθηγητής από το σπίτι μαζευτήκαμε καμιά δεκαριά, οι πιο θαρραλέοι, και φάγαμε μια πολύ γευστική τούρτα.

ΔΑΚΡΥΑ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΗΡΩΑ (ΩΡΕΣ ΣΤΕΡΝΕΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΖΑΡΑΛΗ τ' ΑΝΤΩΝΗ)

Κλαίνε του Βάλτου τα χωριά, του Ξερομέρου κλαίνε
κι όλο ρωτούν το σύννεφο, το βιαστικό τ' αγέρι.
Στα διαβατάρικα πουλιά και στους πετρίτες λένε:
–Μην είδατε το Σταυραετό, το Βαλτινό τ' Αστέρι,

τον αντρειωμένο Ζαραλή, τον τιμημένο Αντώνη,
στ' απάτητα ψηλά βουνά χίλιοι σας νάναι οι χρόνοι.

Κι όλοι οι αετοί τ' ακρόβραχου κι όλοι οι γοργοί πετρίτες:
–Αντιπροχθές τον είδαμε με συνταγμένο ασκέρι
και τον αετό της Ρούμελης, σαν τους παλιούς ακρίτες
να δρασκελάνε τ' Άγραφα, τα ξακουσμένα μέρη

και να κονεύουνε² μακριά, στις Βράχας τα καρτέρια
σου Αϊ-Σωτήρα τα παλιά, τα φιλικά λημέρια.

Από κοντά ο Λιακατάς, Ραγκαίοι τους κυνηγάνε,
κι ο Τούρκος ο Δερβέναγας, ο Κόρτσια ο ραδιούργος,
μαζί κι ο Στραβοτσόπουλος. Με πείσμα τους χτυπάνε
ο Γάτσος κι ο Ταγίρμπεης, ο αιμοδιψής κακούργος.

Κι εκεί στις Βράχας το ζαβό³ το στερνομετερίζι⁴,
ο Αντώνης πιάνει τα στενά⁵ και στα Κουκιά⁵ βιγλίζει⁶

2 κονεύουνε = στρατοπεδεύουν, μένουν προσωρινά.

3 ζαβό = το δυσπρόσιτο, το δύσβατο.

4 στερνομετερίζι = η θέση από την οποία ο Ζαραλής έδωσε την τελευταία μάχη.

5 Κουκιά = τοπωνύμιο της Βράχας.

6 βιγλίζει = πιάνει θέση μάχης, παρατηρητήριο.

Κι ως ξεκαμπίσαν τα εχθρικά τ' αμέτρπητα φουσσάτα⁷,
βγάζει κραυγή, βάζει φωνή με σπαραγμό και λέει
με πόνο λόγια της καρδιάς: «ιδέστε αυτά τα ινάτα,
καλά μου αδέρφια Έλληνες, οπληρχηγοί γενναίοι,

ας μη γεμίσει με κορμιά παλικαριών το ρέμα⁸,
ας φιλιωθούμε, ας μη κυθεί τ' αδερφικό μας αίμα.

Και σεις Τούρκοι, Δερβέναγα, Ταγίρμπεη, σταθείτε,
για ν' αγναντέψτε τ' Άγραφα τα λεβεντοθρεμμένα
κι αυτά τα βράχια τα γυμνά· και συνετά σκεφθείτε:
με πόσο αίμα κι ιδρωτα τα 'χουμε ποτισμένα

χρόνια αμέτρπητα, πικρά, εμείς κι οι πρόγονοί μας!
Ετούτη η γη σημάδεψε για πάντα τη ζωή μας!

Τι θέλετε απ' τη φτώχεια μας μακριά απ' το ριζικό σας;⁹
Όπως και μένα μ' έκανε μάνα και θα με κλάψει,
μάνα σάς έκαμε και σας κι αν έρθει ο χαμός σας,
θα σπάσει η δόλια της καρδιά και θα διπλοσπαράξει.

Πάτε λοιπόν στον τόπο σας! Σε τούτη την πατρίδα
αφήστε μας ελεύθερους να ξανανθίσει η ελπίδα.

Κι ως τ' άκουσε ο Ταγίρμπεης αλλοπαρμένος κράζει:
«Να γίνει τώρα η βίγλα αυτή του Ζαραλή κιβούρι·

7 φουσσάτα = στρατεύματα συντεταγμένα με φλάμπουρα.

8 εννοεί το ρέμα του Ξυλογέφυρου που είναι δίπλα στα Κουκιά.

9 ριζικό = (εδώ) τόπος καταγωγής.

παράδεισος ο θάνατος! γι' αυτό μη σας τρομάζει·
βαράτε το παλιόσκυλο, τον άπιστο γκιαούρη».

[Αγριεύουνε τα σύδεντρα, τη γη την πιάνουν ρίγη
κι ο Άδης πάντα αχόρταγος το στόμα του ανοίγει.]

Ο Ζαραλής ακράτητος ορμάει απ' το καρτέρι
κι ας έχει πίκρα στην καρδιά και την ψυχή κομματία·
σπαθί κρατάει δαμασκινό με τ' αντρειωμένο χέρι
κι έχει τη λάμψη της φωτιάς, την αστραπή στα μάτια.

Άτι του Χάρου ανήμερο η φρενιασμένη ορμή του.
Και βρίσκει στόχο αδερφικό το δαμασκή σπαθί του.

Σαν το ποτάμι το θολό και το κατεβασμένο,
σαν το βοριά, π' όλο θυμό τα δέντρα ξεριζώνει,
σαν το χιονιά το σκοτεινό το διπλο-οργισμένο,
τίποτα δεν τον σταματά τον τιμημένο Αντώνη.

Σαν το θηριό, π' ορμήσανε φίδια μες στη φωλιά του,
παλεύει κι αντιμάχεται να σώσει τα παιδιά του,

Τσακίζει κι ανεμοσκορπά το πιο δεξί μπουλούκι¹⁰
συντρίβει και τη δυνατή τη μεσιανή κολόνα¹¹
τρέμουν οι εχθροί, μαζεύονται και μπαίνουν στο καβούκι¹²
και, νιάτα, τρυφερά κορμιά τα τρώει το μαύρο χώμα.

10 μπουλούκι = ομάδα –εδώ– στρατιωτών (ατάκτων).

11 κολόνα = συμπαγές –εδώ– το κύριο σώμα του μάχικου στρατού.

12 καβούκι = το ασφαλές μέρος για τον υποχωρούντα στρατό.

Μα ως έστρεψε και στα ζερβά στο παρδαλό τ' ασκέρι,¹³
καβαλαρία και πεζούς, στη ράχη στο καρτέρι

και βγήκε σαν τον κεραυνό με πάλα γυμνωμένη
–κι έμοιαζε δράκου πήδημα η κάθε δρασκελιά του–
αεράτος, ριψοκίνδυνος· μαύρο τον περιμένει
φλογάτο και φαρμακερό το βόλι του θανάτου.

Βασίλεψαν τα μάτια του και χάθηκε η ορμή του·
απ' τ' αντρειωμένο του κορμί φτερούγισε η ψυχή του.

Το δέντρο, τ' άνθος της ζωής στο θάνατο λυγίζει.

.....
Στον Καπετάνιο¹⁴ οι σύντροφοι νεκρό τον κουβαλούνε.
Τον νεκροκλαίει ο ατρόμπτος και τον νεκροστολίζει.
Τα ορφανεμένα τ' Άγραφα μαζί του τον θρηνούνε.

Τα βράχια, τα ψηλά βουνά, ο ήλιος, το φεγγάρι
κι οι συντριμμένοι σύντροφοι κλαίνε το παλικάρι.

Κι αφού το νεκροδιάβασαν, σε μια κρυφή γωνίτσα¹⁵,
τ' αντρειωμένου το κορμί, για να μην το μολέψουν
εχθροί – ανεμομαζώματα· το θάψαν στη Βοντίτσα,
απόμερα κι απόμακρα, Τούρκοι μην το σκυλέψουν.

Γιάννης Δ. Μάγκας

Αθήνα 2012

¹³ παρδαλό ασκέρι = Τούρκοι και Έλληνες μαζί.

¹⁴ Καπετάνιος = ο Καραϊσκάκης.

¹⁵ Σύμφωνα με την παράδοση η νεκρώσιμη ακολουθία δεν διαβάστηκε στο καθολικό αλλά σ' ένα κρυφό υπόγειο όπου κι έμεινε ο νεκρός ως την άλλη μέρα.

ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΦΥΛΑ

ΤΑ... ΓΕΝΕΙΑ ΜΑΣ

Η βράβευση της Πανευρωπαϊκής Ένωσης από την Ακαδημία Αθηνών μεγάλωσε τα ... φτερά της. Εκδόσεις βιβλίων, Συνέδρια, μελλοντικά προγράμματα, εκδηλώσεις.. Ένα άριστο Συμβούλιο με τον δραστήριο πρόεδρό του πραγματοποιεί τα όνειρα των Ευρωπαίων.

ΤΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Στη μεγάλη Ευρωπαϊκή Εφημερίδα Wall Street Journal δημοσιεύθηκε άρθρο του Δημήτρου Καρπενησίου κ. **Κώστα Μπακογιάννη**. Επισημαίνω μια χαρακτηριστική θέση: «Η Ελλάδα βρίσκονταν πάντα στη σωστή θέση της Ιστορίας».

ΕΚΛΟΓΙΚΑ

Ο **Γιάννης Σκαρίμπας** είχε πει πως τα χειρότερα ψέματα ακούγονται στους προεκλογικούς λόγους και στους επικήδειους. Τόσα χρόνια από τότε που το είπε και δεν διαψεύστηκε.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΝΩΛΙΔΗΣ

Η μετονομασία του Περιφερειακού Ιατρείου Γρανίτσας σε «**Περιφερειακό Ιατρείο Λεωνίδας Μανωλίδης**» είναι μια πράξη Αρετής και Αναγνώρισης της προσφοράς ενός Μεγάλου Γρανιτσιώτη, που τιμάει την Γρανίτσα, την Ευρυτανία, την Ελλάδα...

Η ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα με παρεμβάσεις σε μεγάλα αλλά και σε μικρότερα έργα, είναι σίγουρο πως θα «γιατρέψει» πολλά περιβαλλοντικά και άλλα χρονίζοντα προβλήματα, αρκεί να γίνει καλή διαχείριση...

ΤΟ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ

Το «κούρεμα» των αποθεματικών του Γηροκομείου κατήγγειλε ο Διοικητής **Γιώργος Αθανασιάς**, όπως και ο **Γιώργος Αρμάγος**. Φαίνεται αυτοί που χειρίζονται το θέμα βλέπουν αριθμούς και όχι ανθρώπους – περίπου όπως μας βλέπουν οι Ευρωπαίοι «προστάτες» μας. Μικρό μεγάλο παστρεύει....

ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΑΣ

Οι μαθητές 1^{ου} και 2^{ου} Γυμνασίου και του Γενικού Λυκείου Καρπενησίου, σε συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων οργάνωσαν Φιλανθρωπική Εκδήλωση με έντεχνα, λαϊκά τραγούδια, θέατρο κ.λπ. Το ωραίο είναι πως την εκδήλωση οι μαθητές την αφιερώνουν στους καθηγητές τους ανταποδίδοντας την αγάπη τους. Μέσα από αυτή την αφιέρωση αναδύεται εκτός των άλλων και η ευγένεια, Συγχαρητήρια!...

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ

Κοινωνικό Παντοπωλείο στο Καρπενήσι. Μπράβο μας. Να που και οι δυσκολίες της

ζωής έχουν κι ένα καλό. Ευαισθητοποιούμε την ανθρωπιά μας και νιώθουμε τις ανάγκες του διπανού μας. Πανάρχαια η αλήθεια. «Ουδέν κακόν αμιγές καλού». Μόνο που οι Κυβερνήτες μας το άλλαξαν λίγο. «Ουδέν καλόν αμιγές κακού» - με απόδειξη τον εν φυλακαίς διαβιούντα Τσοχατζόπουλο.

ΟΛΑ ΑΛΛΑΞΑΝ ΤΩΡΑ...

Όλα αλλάξαν τώρα στη μικρή μας χώρα. Η **Ζέτα Μακροπούλου** στην Ευρυτανία για φωτογράφιση ρούχων γνωστής βιομηχανίας ρούχων. Αχ! Αυτές οι αναμνήσεις μου πόσο με κατακλύζουν.... Τότε που η μόνη μας χαρά ήταν να έχουν καλαμπόκι και να 'ναι φτηνό τα Πρατήρια της Αγροτικής Τράπεζας για να μπορούμε να ζούμε...

ΣΤΟ ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙ

Στο Κερασοχώρι οι μαθητές Γυμνασίου – Λυκείου δραστηριοποιήθηκαν περιβαλλοντικά. Φύτεψαν δενδρύλλια στο προαύλιο του Σχολείου τους. Μαθαίνω πως οι καθηγητές τους εναρμονίζουν τη θεωρία με την πράξη – υπέρτατο εκπαιδευτικό αγαθό. Θα τους αναφέρω: **Ευθύμιος Κουφογιάννης, Σοφία Λογοθέτη, Μαρία Βίτσα και Χρυσάνθη Ανδρεοπούλου**. Ένα μεγάλο μπράβο!

ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Οι ετήσιες εκδηλώσεις για τους αγώνες της Εθνικής Αντίστασης γίνανε κι εφέτος στο Καρπενήσι τιμώντας όσους ένιωσαν ως υπέρτατο καθήκον να αντιμετωπίσουν τους ναζιστοφασιστές κατακτητές. Ας ξεχάσουμε το τι τράβηξαν μεταπολεμικά οι αγωνιστές μας από ένα δοσιλογικό κράτος. Η ιστορία άργησε αλλά είπε την Αλήθεια.

ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Πολλαπλές δραστηριότητες στον Δήμο Καρπενησίου. Γεύματα Αγάπης, διανομή καυσοξύλων και πετρελαίου, κοινωνικό παντοπωλείο και πρόσφατα «Ρούχα και Παιχνίδια Αγάπης» Η στήριξη ευπαθών και αδύναμων μπήκε στις προτεραιότητες. Κι αυτό είναι πολύ σημαντικό κι ελπιδοφόρο.

ΟΙ ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Λαβαίνω τις περισσότερες επαρχιακές εφημερίδες λόγω του Περιοδικού που εκδίδω. Με περηφάνια ομολογώ πως οι πιο καλές είναι οι δικές μας. Τα βραβευμένα «**Ευρυτανικά Νέα**», ο «**Ευρυτανικός Παλμός**» και ο «**Ευρυτανικός Τύπος**». Μπράβο τους. Μόνο που θυμάμαι τη «**Φωνή της Ευρυτανίας**», μικρή και τετρασέλιδη – προπολεμικά, που με πολλές δυσκολίες έβγαине. Και τώρα ως και 32 σελίδες βδομαδιάτικα.

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΜΑΣ

Όπως μας πληροφόρησε ο Καθηγητής κ. **Ανδρέας Καμπιζιώνης** στη Νέα Καρολίνα, κατά το γιορτασμό τα 75 χρόνια της Ελληνικής Κοινότητας Αγίας Τριάδας βραβεύτηκε η Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής «**ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ**» από την Αρχιεπισκοπή Αμερικής. Είναι επάξια

η βράβευση γιατί το «ΒΕΛΟΥΧΙ» είναι συνώνυμο της αγαθοεργού δραστηριότητας και της πατριωτικής έμπρακτης αγάπης.

Ο ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ

Ο **Ηλίας Καρανίκας** ως Βουλευτής του Νομού μας στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων. Ευγενής, προς όλους, και μαχητικός όταν χρειαζόταν, αγωνίστηκε για την επίλυση όσων προβλημάτων ήταν δυνατόν να επιλυθούν σε μια περίοδο κρίσης και απογοήτευσης. Το πέρασμά του στο βουλευτικό αξίωμα θα μείνει στην πολιτική Ιστορία της Ευρυτανίας ως υποδειγματικό και για τους επόμενους εκλεκτούς του λαού.

ΤΑ ... ΚΕΦΑΛΙΑ ΜΕΣΑ

Τελείωσαν οι εκλογές, τελείωσαν τα ακούσματα ψευδών υποσχέσεων ανά την Επικράτεια όπως και κάποιες συνηθισμένες αλληλοκατηγορίες. Τώρα η Ευρυτανία τους χρειάζεται όλους χωρίς τις κομματικές τους ταυτότητες. Και, ευτυχώς, είναι η πρώτη φορά που το μεγαλύτερο ποσοστό του λαού σκέφτεται ευρωπαϊκά με κάποιες διαβαθμίσεις από την αξιωματική αντιπολίτευση – που (για να λέμε τα σύκα – σύκα) χάρη σ' αυτούς οι δανειστές μας έβαλαν λίγο νερό στο κρασί τους. Τώρα τα κεφάλια μέσα και δουλειά για να βγούμε από το τέλμα....

Περιοδικό «Πνευματική Ζωή»
(Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών)
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ

Χατζοπούλου 49 - 17 671, Καλλιθέα
Τηλ. 210 95 88 333

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ από το 1988
Διευθυντής: Μιχάλης Σταφυλάς

1. Γυναίκα, η καθημερινή ηρωίδα.

«...Θυμάμαι τις γυναικούλες της προπολεμικής γενιάς μου που ο άντρας καθάλα στο μουλάρι και η γυναίκα πίσω ζαλιγομένη και γνέθοντας. Θεέ μου, τι ζωή και τότε. Σκέπη και στυγνή ανδροκρατία.», γράφει στις «Επισημάνσεις» του στα «Ευρυτανικά Χρονικά», στο προηγούμενο περιοδικό μας, ο καταξιωμένος συμπατριώτης μας, ο πολυγραφότατος συγγραφέας Μιχάλης Σταφυλάς, για την εξουσία του «αφέντη» άνδρα στη γυναίκα τα παλαιότερα χρόνια. Ήρθαν στο νου μου βιώματα, της παιδικής μου ζωής, όταν άκουγα τις θείες μου που αποκαλούσαν «αφέντη», τους κουνιάδους τους. Παραθέτω ένα σκίτσο από περιοδικό του 1930 «Αγροτική Ζωή», που τόσο παραστατικά απεικονίζει τη θέση της γυναίκας σε εποχές ανδροκρατίας, αλλά και δείχνει ότι η γυναίκα εκείνη, που έσερνε το σταυρό του μαρτυρίου της, ήταν ΗΡΩΙΔΑ στον αγώνα της ζωής.

- «Σούπα να μ' του σαλαγάς,
ούόχ' να μ' του ξεκάν'ς του ζώου, ουρέ γίδ'...»

2. Μια γνώμη του Κοραή περί ψήφου. Ένα επίκαιρο θέμα

(«Μεσσηνιακή Επετηρίς», Στράτου Κτεναβέα 1908)

«Επιθυμείτε, φίλοι ομογενείς, γράφει ο σοφός του Γένους διδάσκαλος, ο Αδαμάντιος Κοραής, ν' αποφύγτε όλα τα καταβαρύνοντα τας κεφαλάς των ανοήτων κακά, λάβετε μαθήματα, τα περασμένα του Γένους παθήματα. Καθείς από σας όταν κρατεί ψήφον, δια να εκλέξει από τους συμπολίτας του κανένα εις αξίωμα, ας φαντάζεται, ότι ο Θεός αοράτως, του βάλει την ψήφον εις τας χείρας και τον βλέπει άνωθεν, πως μέλλει να την μεταχειρισθεί. Όταν έχει τις χρείαν οικίας, μεταξύ δύο οικοδόμων, δεν εκλέγει βέβαια τον φίλον του, αλλ' όντινα των δύο νομίζει τεχνικότερον, όταν δια την υγείαν του, αναγκάζεται να καλέσει ιατρόν, μεταξύ δύο ιατρών δεν καλεί βέβαια τον φίλον του ή τον αδελφόν του, αλλά τον

φαινόμενον εμπειρότερον της τέχνης και ούτω καθηξής.

Αν απατηθεί εις την εκλογήν δι' άγνοιαν, έχει τουλάχιστον ως απολογία την απάτης την άγνοιαν. Αν απατηθεί δια φιλίαν, γίνεται εν ταυτώ και μωρός και άδικος, μωρός, διότι βάλλει εις κίνδυνον και τα υπάρχοντα και την ζωήν του, άδικος, διότι χαρίζει εις τον κακόν τεχνίτην, ό,τι χρωστέεται εις τον καλόν. Όπως αν είναι, η βλάβη λογίζεται μικρά, ως ενός ανθρώπου μόνον βλάβη. Αλλ' όντινα διορίζει η πατρίς εις το ιερόν έργον της εκλογής, αν χαρίζει την ψήφον του, εις την φιλίαν, αδικεί προφανώς την πατρίδα, εάν δε και την πωλεί δια χρήματα ή ωφελειών άλλων επιζητουμένην απόλαυσιν, η αδικία λαμβάνει μορφήν και πρόσωπον

αναισχύντου προδοσίας, αξίας να κολασθεί αυστηρότατα από τους νόμους.»

3. ΠΡΙΝ 89 ΧΡΟΝΙΑ... ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ...

ΜΑΡΑΘΙΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ. Μάρτιος (ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΚΗ, 18-3-1923). Η περί μεταναστεύσεως μελέτη της «Παναιτωλικής» ανταποκρίνεται πληρέστατα προς την πραγματικότητα, είναι μία πλήρης εικών της καταστάσεως ληφθείσα εκ του φυσικού. Ιδιαίτερος ο Δήμος Αγραίων ο οποίος από πλαισιόερας εποχής κατείχε την πρώτην θέσιν εις την μεταναστευτικήν κίνησιν, υπήρξεν εποχή, αύτη ήτο η μετά τον πόλεμον του 1897, όποτε οι εν Κων/πόλει ευρισκόμενοι συμπατριώται μας ηναγκάσθησαν να εγκαταλείψωσιν ως επί το πλείστον τας εργασίας των. Αντιθέτως σήμερα ο τόπος παρ' όλην την κρισιμότητα των περιστάσεων ευημερεί σχετικώς λόγω της εις Αμερικην μεταναστεύσεως και θα μετεβάλετο εις έναν πραγματικόν παράδεισον αν κατωρθούτο να αποκτήσῃ στοιχειώδη συγκοινωνίαν και δημοσίαν ασφάλειαν. Υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι έχουν σημαντικά κεφάλαια και πολλοί πονούν την πατρίδα των (έδειξαν άλλωστε και δι' έργων την αγάπην των ταύτην), δεν δύναται όμως δυστυχώς, λόγω της παντελούς ελλείψεως συγκοινωνίας να παραμείνωσιν εν τω τόπω των, άλλ' ούτε και να τον επισκεφθώσι καν τολμήωσιν ένεκεν ελλείψεως δημοσίας ασφαλείας. Αν όμως ποτέ αποκτήσωμεν συγκοινωνίαν και στοιχειώδη άλλα μέσα πολιτισμού τα χωρία μας θα λάβουν όψιν προαστείων μεγαλουπόλεως.

Ο μέγας¹⁶

+ Ζαχαρία Παπαντωνίου

Ενώ γίνονταν οι αγώνες, ήρθε στη δημοσιογραφική κερκίδα κάποιος Έλληνας και μου είπε:

- Απέξω ήρθε ο τάδε Έλληνας και σε παρακαλεί να του δώσεις το εισιτήριό σου να μπει μέσα.

Έμεινα εμβρόντητος. Είχα λησμονήσει την ύπαρξη του τζαμπατζή στο Αγγλικό στάδιο. Αλλά σε λίγα δευτερόλεπτα πέρασαν από τη μνήμη μου η Αθήνα, τα θέατρά της, τα δημοσιογραφικά εισιτήρια και οι φίλοι μας. Τότε, συνελθών, ενόησα ότι με κατεδίωκε Έλληνας τζαμπατζής στην Αγγλία.

- Πρώτον αυτόν τον κύριο δεν τον γνωρίζω προσωπικά. Είπα στον κομιστή της πληροφορίας.

- Μου είπε πως σε γνωρίζει αυτός, δια τρίτου.

- Και ζητεί σοβαρά να περάσει μέσα με ξένο εισιτήριο;

- Βεβαιότατα. Το περιμένει.

- Μα λησμόνησε ότι είμαστε στην Αγγλία;

- Υποθέτω να το γνωρίζει.

- Αν τον πιάσουν;

- Είναι βέβαιος ότι δεν θα τον πιάσουν.

- Αν πιάσουν εμένα; Αν ανακαλύψουν ότι εγώ έδωσα το εισιτήριό μου λαθροχειρικά σε άλλον, ότι εξαπάτησα τους θυρωρούς και μπήκε στην κερκίδα των δημοσιογράφων άνθρωπος ο οποίος δεν είναι δημοσιογράφος;

- Τα ίδια του είπα κι εγώ. Αλλά δε φοβάται να γίνει τίποτε απ' αυτά. Περιμένει το εισιτήριο.

Κατάλαβα ότι ο άνθρωπος δεν είναι απ' αυτούς που υποχωρούν. Σκέφτηκα να του παραγγείλω εν τούτοις ότι εκείνο που ζητάει είναι άνω ποταμών και δε γίνεται με κανέναν τρόπο. Αλλά η σκέψη αυτή μου φάνηκε κατόπιν ανευλαβής προς τόσο μεγάλο τζαμπατζή. Το θάρρος του και η ψυχία με την οποία ζητούσε τόσο παράνομο πράγμα εντός της Αγγλίας, με γέμισε σεβασμό προς το υποκείμενό του. Αυτός, είπα, θα είναι μεγάλος άνθρωπος. Και αντί του κοινού αισθήματος της νομιμότητας, με κατέλαβε η οξεία περιέργεια να δω εάν πράγματι θα κατορθώσει εκείνο που σκέπτεται. Έπρεπε να το δω αυτό το θαύμα.

- Άκουσε, είπα στον κομιστή. Ή θα με διώξουν από το Αγγλικό στάδιο μαζί μ' αυτόν, ή θα δω σήμερα Έλληνα τζαμπατζή να γελάσει τους Άγγλους. Το πρώτο θα είναι φοβερό, αλλ' αξίζει να διακινδυνέψει κανείς για να δει το δεύτερο. Στο όνομα της ένδοξης φυλής μου, θα κάνω το τόλμημα.

Έβγαλα το εισιτήριό μου –άπαντες οι νομοθέτες από του Λυκούργου μέχρι του κ. Πλα-

16 Ο Ζαχαρίας Α. Παπαντωνίου, ως ανταποκριτής της εφημερίδας Εμπρός, παρακολούθησε στο Λονδίνο το 1908 τους Ολυμπιακούς Αγώνες, Χρονογράφημα του οποίου δημοσιεύουμε.

τούτσα ας με συγχωρήσουν- και το έδωσα. Ο κομιστής έφυγε.

Δεν είχαν περάσει 5 λεπτά και τι βλέπω; Ώ θέαμα θεαμάτων!

Ώ ουρανοί, βρέξτε αερόλιθους και σεις σφαίρες του σύμπαντος γρονθοκοπηθείτε στο αχανές! Ο τζαμπατζής ανερχόταν με μεγαλοπρέπεια στη δημοσιογραφική κερκίδα, έχω τον ύφος πεντακοσίων Μπλώβιτζ. Με χαιρέτισε, με ευχαρίστησε εράσμια, μου επέστρεψε το εισιτήριο και ξαπλωθείς σ' ένα κάθισμα δημοσιογράφου, άρχισε να παρακολουθεί τους αγώνες.

- Ώστε δε βρήκες καμιά δυσκολία; Τον ρώτησα.

- Μπα! Απάντησε με μορφασμό περιφρόνησης προς τους Άγγλους.

- Δε δίστασες καθόλου την ώρα που έμπαινες;

- Μα, παιδιά είμαστε, αδερφέ! Άμα διστάζεις δεν κάνεις τίποτε. (Μετά μικρή σιγή). Δε μου λες τι ώρα θα μου δώσεις το εισιτήριό σου αύριο;

- Μην ελπίζεις. Δε θα το ξαναπάρεις πλέον.

- Σοβαρά μιλάς;

- Διάβολε. Έκανα άπαξ το έγκλημα, για να δω το θέαμα. Τώρα που το είδα, τελείωσε.

Νυν απολύεις.

- Καλά.

Η τελευταία του αυτή λέξη ήταν απειλή. Διότι την άλλη μέρα...(Ώ ουρανοί βρέξτε κλπ.) την άλλη μέρα τον ξαναείδαμε στην κερκίδα των δημοσιογράφων.

- Μηρε! Εσύ είσαι;

- Μάλιστα εγώ.

- Μπήκες χωρίς εισιτήριο;

- Μα εισιτήριο είχα χθες. Σήμερα δεν ήταν αναγκαίο.

- Δε σου ζήτησαν;

- Με το ύφος που μπήκα δεν ήταν δυνατόν να μου ζητήσουν. Είπα μόνο τη λέξη «πρεσσ».

Αλλά κι αυτό ήταν πολύ. Αύριο θα μπω χωρίς να πω λέξη.

Ανέτειλε η αύριο και έγινε εκείνο που είπε. Μπήκε χωρίς να δαπανήσει ούτε μια λέξη. Από τότε ήταν ο τακτικότερος θεατής της δημοσιογραφικής κερκίδας. Δεν έλλειψε ποτέ. Χωρίς εισιτήριο, χωρίς λέξη έμπαινε μέσα.

Την ημέρα του Μαραθώνιου δρόμου, δε χωρούσε στο στάδιο βελόνι, αλλά και στην κερκίδα των δημοσιογράφων δε χωρούσε ούτε μύτη βελονιού.

- Σήμερα, είπα, τα πράγματα είναι σκούρα για το φίλο. Αδύνατον να μπει μέσα.

Δεν επρόφθασα να τελειώσω την ηλίθια αυτή σκέψη, οπότε ακούω ένα «Ψιτ!». Στρέφω και τον βλέπω εκεί. Υπήρχαν δημοσιογράφοι, οι οποίοι, ελλείψει θέσεως, είχαν καθίσει στριμωγμένοι στις σκάλες της κερκίδας. Αυτός εντούτοις είχε στρογγυλοκαθίσει. Είχε την θέση του και την ανάπαυσή του.

- Μωρέ, μπήκες και σήμερα !

- Αυτό δα έλειπε να μην μπω σήμερα.

Πώς έμπαινε λοιπόν; Θα ρωτήσετε. Δια της ευπιστίας των Άγγλων θυρωρών. Δυστυχείς

Εγγλέζοι! Πολιτισμένοι άνθρωποι, είναι εύπιστοι, όπως κάθε πολιτισμένος. Πώς να φανταστεί ο Εγγλέζος θυρωρός ότι μπορείς να τον γελάσεις; Ο νους του συννηθισμένος στην τάξη και την πίστη είναι ακατάλληλος να κάμει αυτή τη μικρή σκέψη. Είναι ανίκανος να συλλάβει το τέρας της απιστίας και της αταξίας το καλούμενο τζαμπατζή. Μετά τις τρεις πρώτες μέρες του σταδίου, ουδέποτε μου ξαναζήτησαν εισιτήριο οι θυρωροί της δημοσιογραφικής κερκίδας. Προσπαθούσα να το βγάλω και με εμπόδιζαν. «Γες σερ, όλράϊτ σερ». Αυτό γινόταν για όλους τους δημοσιογράφους, επειδή τους είχαν γνωρίσει πλέον. Αυτό έγινε και για τον τζαμπατζή. Τον είδαν άπαξ με εισιτήριο, τον έβλεπαν έπειτα να μπαίνει ατάραχος κρατών κάτι χαρτιά –ο δαιμόνιος κρατούσε και τέτοια επίτηδες– και το θεωρούσαν ντροπή τους να ενοχλήσουν πλέον δημοσιογράφο τόσο πολυάσχολο.

Γι' αυτό κι αυτός ανέβαινε την κερκίδα με ύφος ανθρώπου, ο οποίος έχων γράψει 5.000 άρθρα στη ζωή του σκέπτεται: «Να καθεί για επάγγελμα».

Πάνω από 300 ξένοι δημοσιογράφοι αποκλείστηκαν από το στάδιο. Η επιτροπή δεν τους έδωσε εισιτήριο, διότι δεν μπορούσε να οικονομήσει τόσους. Ήταν ανταποκριτές αθλητικών και πολιτικών φύλλων από το Βέλγιο, από την Γαλλία, από την Ιταλία. Αυτοί οι άνθρωποι οι οποίοι κάτι θα χραισήμευαν επί τέλους, αποκλείστηκαν. Ο τζαμπατζής όμως έλαβε τη θέση του.

Αν με ρωτήσετε τι άνθρωπος είναι θα σας πληροφορήσω. Εντιμότατος. Αξιοπρεπής. Επιστήμων. Κάλλιστος. Αλλά τζαμπατζής. Άνθρωπος δηλαδή ο οποίος δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς, αλλά εφάρμοσε εκείνο που έμαθε. Ερχόμενος από τόπο του οποίου οι πολίτες βλέπουν τα θέατρα και διαβάζουν τα βιβλία δωρεάν, έγγονοι και δισέγγονοι τζαμπατζήδων, σταυραδερφοί όλων εκείνων των Ελλήνων στα δάχτυλα και την τσέπη των οποίων κατοικοεδρεύουν τα δημοσιογραφικά εισιτήρια, πολίτες κράτους στο οποίο τα φιλολογικά έργα και τα οικόπεδα αρπάζονται από τη χερούκλα του πρώτου τυχόντος, τι θέλατε να κάνει; Να πληρώσει; Το θεωρούσε ύβρη.

Όταν τελείωσαν οι αγώνες, δεν πήγα να συγχαρώ τον Δωρίζον μήτε τον Τσικληπτήρα. Αναζήτησα αυτόν. Τον βρήκα, και συγκεντρώσας όλες τις δυνάμεις οι οποίες μου είχαν απομείνει, του έσφιξα το χέρι.

- Σε άνθρωπο, είπα, ο οποίος κατόρθωσε να εξευτελίσει και την περίφημη Αγγλική τάξη, καθώς εσύ, χρειάζεται διθύραμβος. Όταν έμπαινες στο στάδιο έπρεπε να υψώνεται η ελληνική σημαία. Δέξου τα ταπεινά μου σέβη. Είσαι ο Ολυμπιονίκης της τζάμπας.

Για την αντιγραφή
N. A. Ζωρογιαννίδης

(Η ορθογραφία και μερικές –ελάχιστες– αλλαγές έγιναν με βάση το μονοτονικό σύστημα και τους κανόνες της σύγχρονης Ελληνικής γλώσσας).

Τα πεθερικά πάντα ήταν ανεπιθύμητα. Ο πεθερός κάπως υποφερόταν στα παλιότερα χρόνια και σήμερα. Η πεθερά όμως και να αγιάσει ακόμα δεν θα δοξασθεί, γιατί πήρε το βάσιμο, της έμεινε το όνομα συνώνυμο με την κακία και ιδίως το πήρε από την νύφη.

Είναι βέβαια αμοιβαία τα αισθήματα και ένας εξοντωτικός εμφύλιος οικογενειακός πόλεμος, τότε ακήρυκτος και τότε κεκρηυγμένος, διακρίνει πεθερά και νύφη με κάποια κάπου ανάπαυλα, κάποια εκχειρία, ποτέ όμως δεν κλείνουν ειρήνη. Η πεθερά, στην πολλή ανάγκη, ανέχεται τη νύφη φαινομενικά, μα η καρδιά της την απωθεί. Στο ακριτικό τραγούδι για την Ηλιογέννητη βλέπομε την κακιά πεθερά της να της κλείνει την πόρτα και να λύνει τα θεριά της να την κατασπαράξουν: «Μου έκλεισε την πόρτα της, κι έλυσε τα θεριά της», λέει η Ηλιογέννητη. Και η νύφη με τη σειρά της, φαινομενικά μόνο, ανέχεται την πεθερά και στην πολλή ανάγκη, μα η ψυχή της τη θεωρεί βέβηλη, τη βλέπει σαν μιάσμα.

Να συμβαίνουν αυτά μεταξύ ανθρώπων κάπως τρώγεται, να μισούν όμως και οι βάτραχοι τα πεθερικά, αυτό είναι από τα απίστευτα. Και όμως ο μύθος μας δίνει μια πλήρη εικόνα της αντιπάθειας των βατράχων προς τα πεθερικά. Όλοι μας ξέρουμε πως «όρθρου βαθέως» αρχίζουν οι βάτραχοι το δικό τους εγερτήριο με το γνωστό τους «κόασμα», το «βρεκεκέξ κοάξ». Σαν ερωτοπαθείς που είναι οι βάτραχοι για να δηλώσουν την παρουσία τους και τον έρωτά τους γίνονται οι πιο ενοχλητικοί νυχτερινοί τραγουδιστές. Πολύγαμος, όπως είναι ο βάτραχος, δεν αρκείται στη μονογαμία, ούτε τρέπεται στον μονήρη βίο, όπως είναι ο άνθρωπος, η καλογερική είναι άγνωστη στην κοινωνία των βατράχων.

Δεν διέπεται το γένος των βατράχων από τεχνικούς νόμους και περιορισμούς, όπως το ανθρώπινο, αλλά υπακούει μόνο στους νόμους της φύσεως, έτσι τουλάχιστο δηλοί ο μύθος για τον βάτραχο που τον ρώτησαν αν θέλει παντρεία και όχι μόνον δεν απέκρουσε την πρόταση αλλά την δέχθηκε μετά χαράς, όπως και η γριά όταν την ρώτησαν τι προτιμά το μέλι ή την παντρεία, πρόθυμα έδωσε την προτίμησή της στην παντρεία και απέρριψε αδιάστακτα το μέλι, γιατί δεν είχε δόντια!

Ο μύθος για τον βάτραχο, που ο μυθοπλάστης λαός μας ούτε αυτόν δεν αφήκε χωρίς μύθο, μας λέει πως κάποτε οι άνθρωποι για να σουχάσουν από τα εκκωφαντικά κοάσματα των θορυβοποιών βατράχων, ρώτησαν τον βάτραχο αν θέλει να παντρευτεί να 'χει γυναίκα και παιδιά και να σουχάσει κι αυτός και οι χωριανοί. Κείνος σαν άκουσε το ανεπάντεχο ερώτημα για παντρεία, «θέλεις βάτραχε γυναίκα;», χωρίς να χάσει καιρό και χωρίς καμιά σκέψη, με κομμένη ανάσα από χαρά, δέχθηκε και «μακά- κάρι να 'χα δέκα», απαντάει με μπερδεμένη γλώσσα. Αυτό το «μακα – κάρι να 'χα δέκα» το 'καμε τραγούδι ο βάτραχος και φωνάζει μέρα νύχτα. Τόσο πολύ του άρεσε η πρόταση γάμου. Όταν όμως του είπαν ότι θα 'χει και πεθερά και πεθερό, απογοητεύτηκε και συμπλήρωσε με βαριά φωνή «ωχ, κακό αυτό, κακό».

Είχε, φαίνεται, μοντερνοποιηθεί ο βάτραχος στο ζήτημα των πεθερικών, είχε γίνει σύγχρονος κοσμοπολίτης πριν από τον άνθρωπο. Σήμερα οι νέες και οι νέοι θέλουν να παντρευ-

τούν και μακάρι να μην ίσχυαν νόμοι και περιορισμοί και να παντρευόταν όχι μια φορά αλλά δέκα σαν τον βάτραχο, δε θέλουν όμως πεθερικά, τα θεωρούν μεγάλο κακό και εμπόδιο και γι' αυτό φροντίζουν κατά κάποιο τρόπο να τους τακτοποιούν στους οίκους ευγηρίας.

Οι βάτραχοι είχαν εκφράσει από πολύν καιρό πρωύτερα το ανεπιθύμητο των πεθερικών φαίνεται, ενώ ο άνθρωπος τα πολύ παλιά χρόνια θεωρούσε τα πεθερικά σαν δεύτερα γονικά. Ηδονίζεται φαίνεται όμως και η πεθερά και όπως λέει ο λαός έχει το διάβολο μέσα της και θέλει να παιδεύει τη νύφη, αφού άλλος μύθος μας λέει ότι για να παιδεύεται η νύφη την έβαλε η πεθερά να πλένει τα μαύρα μαλλιά και ως το μεσημέρι να τα κάνει άσπρα, γίνεται όμως το μαύρο άσπρο ποτέ; Γι' αυτό κι αυτή παρακάλεσε το θεό και εκείνος για να τη γλυτώσει από την παιδεία της πεθεράς έκαμε τη νύφη αρκούδα. Άρχοντας του σπιτιού η πεθερά και εξουσιαστής της νύφης, εξαρτάται η τύχη της νύφης από το καλό ή το κακό μάτι που θα την πάρει. Αν την πάρει με κακό μάτι μόνη σωτηρία της νύφης είναι να εύχεται και να τάξει κεριά στον άγιο να λιγοστεύουν οι μέρες της πεθεράς. Αν όμως την πάρει με καλό μάτι τη νύφη, τότε γίνεται θυσία, ούτε που την ξυπνάει τη νύφη το πρωί. Σπκώνεται η πεθερά και κάνει όλες τις δουλειές του σπιτιού και για να μη της διαταράξει τα γλυκά όνειρα όταν σαρώνει το σπίτι, τη σκούπα την πάει σιγά – σιγά χαϊδεύοντας το πάτωμα ανάλαφρα να μην την ξυπνήσει. Πού όμως τέτοιες πεθερές; Λίγες και δυσεύρετες είναι αυτές, γι' αυτό και ο βάτραχος δεν ήθελε να πλέει στο άγνωστο με τόσες λίγες ελπίδες και αυθόρμητα θεώρησε την πεθερά και πήρε η μόρα και τον πεθερό, σαν μεγάλο κακό!

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΤΑΦΥΛΑΣ, ΠΑΝΟΣ – ΝΙΚΟΛΗ ΤΖΕΛΕΠΗΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ, ΕΚΦΡΑΣΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, Έκδ. Πανευρυτανικής Ένωσης, Αθήνα 2012, σελ. 144.

Ένα ακόμα Χρέος του εκπλήρωσε ο Μιχάλης Σταφυλάς προς έναν φίλο του αλλά, κυρίως, προς έναν Μεγάλο Ευρυτάνα, που τίμησε την πατρίδα μας εντός και εκτός συνόρων. Πρόκειται για το νέο βιβλίο του – Αφιέρωμα στον Φουρνιώτη Αρχιτέκτονα – Λογοτέχνη **Πάνο Νικολή Τζελέπη**.

«Σ' ότι γράψεις για το Λεφτέρη να υπογραμμίσεις το ότι γεννήθηκε μεν στην Πόλη, αλλά η καταγωγή του ήταν από τη Ρούμελη, γιατί ο πατέρας του Νικολής Γεώργη Τζελέπης γεννήθηκε στο Φουρνά Ευρυτανίας και ήταν προσωπικός αρχιτέκτονας του Σουλτάν Αβδούλ Χαμίτ».

Αυτό το απόσπασμα της επιστολής του αρχιτέκτονα – λογοτέχνη Πάνου Νικολή Τζελέπη, για τον συγγραφέα και δημοσιογράφο αδερφό του Λεφτέρη, ώθησε τον Μιχάλη

Σταφυλά να παρουσιάσει αυτό το Αφιέρωμα. Αφιέρωμα σ' έναν Έλληνα που – όπου κι αν βρέθηκε σκέπτονταν και περηφανεύονταν για τις πανάρχαιες ρίζες της πατρίδας του. Η Πανευρυτανική Ένωση μαζί με τον συγγραφέα στο πρόσωπο του Τζελέπη τιμεί όσους μεταφέρουν το Ελληνικό Μήνυμα πέρα από τα σύνορα της Χώρας. Αυτούς τους άτυπους πρεσβευτές μας που, μέσα στο παγκόσμιο κωνευτήρι των εθνικών συνειδήσεων, κρατάνε την περηφάνια της ρωμοσύνης, προσφέροντας ταυτόχρονα στη χώρα τους και την ανθρωπότητα την πολιτιστική τους συμμετοχή μέσα από έργα του νου και της καρδιάς....

Ο **Μιχάλης Σταφυλάς**, τασσόμενος εναντίον της απαράδεκτης επιλογής προσωπικότητων του παρελθόντος, από εκείνους τους μελετητές που, σκόπιμα ή όχι, παραλείπουν ή αγνοούν, δίνει μέσα από τις σελίδες του βιβλίου αυτού το χρονικό της ζωής του Πάνου Τζελέπη, ενός αληθινά μεγάλου Έλληνα δημιουργού, που, κατά τον Πωλ Ελυάρ «ήταν ένας αξεδίψαστος εραστής της Ελληνικής Λαϊκής Παράδοσης και Δημιουργίας».

Το βιβλίο χωρίζεται σε είκοσι (20) ενότητες, στις οποίες παρουσιάζονται άγνωστα στοιχεία για τον Πάνο Νικολή Τζελέπη. Ξεκινάει με την ευρυτανική καταγωγή και την κοινωνική θέση του πατέρα του στην Πόλη (Αρχιτέκτονας του **Αβδούλ Χαμίτ**) και τη θέση των Ελλήνων Χριστιανών στην Οθωμανική Διοίκηση. Ακολουθούν στοιχεία για τη ζωή του Πάνου Τζελέπη, τις σπουδές του, τη διαμονή του στο Παρίσι και τη φιλία του με τους **Picasso** και **Cristian Zervos**, την επιστροφή του στη Ελλάδα και τα μεγάλα πέτρινα χρόνια της Αντίστασης, την απόδρασή του και πάλι στη Γαλλία, τα αρχιτεκτονικά κείμενά του, την πολεοδομία του χωριού, τους λαϊκούς αρχιτέκτονες, το πεζογραφικό, ποιητικό και μεταφραστικό έργο

του, τη στήριξη και προβολή του λαϊκού ζωγράφου **Χρήστου Καγκαρά**, την Αντίστασή του κατά της Χούντας και στο τέλος παρατίθενται είκοσι δύο (22) ανέκδοτα γράμματά του στον **Μιχάλη Σταφυλά** και δεκαεννιά (19) γράμματα του ποιητή **Γ. Κοτζιούλα** στον **Πάνο Τζελέπη**, στα οποία φαίνεται το πόσο τον βοήθησε στη φτώχεια του...

Σημειώνεται ότι στο επικείμενο 3ήμερο Επιστημονικό Συνέδριο, που θα πραγματοποιηθεί στη Δημοτική Ενότητα Φουρνά (Φουρνάς, Κλειτσός και Βράχα) στις 20, 21 και 22 Ιουλίου 2012, ο **Μιχάλης Σταφυλάς** θα αναφερθεί με εισήγησή του στον **Πάνο Νικολή Τζελέπη** και το παραπάνω βιβλίο του θα διανεμηθεί δωρεάν στους συνέδρους. Είναι ένα πνευματικό μνημόσυνο....

Κ.Α.Π.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ, ΑΙΤΩΛΙΚΟ 26 ΙΟΥΝΙΟΥ 2010, Η Σχολή του Αιτωλικού και οι Λόγιοι Δάσκαλοι των Αγράφων στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, Αθήνα 2011, σελ. 216.

Το δέσιμο της θαλασσινής πόλης του Αιτωλικού και των απρόσιτων ορεινών Αγράφων είναι πολύ παλιό και πολύ δυνατό. Έγινε ακόμα πιο στενό από την παρουσία στα Άγραφα καμπίσιων όπως ο Ευγένιος ο Αιτωλός και άλλοι. Ορεισίβιοι δάσκαλοι πάλι, όπως ο **Αναστάσιος Γόρδιος** ο Βραγγιανίτης, θήτευσαν σε σχολεία του κάμπου και κράτησαν στενή την επαφή με τους ανθρώπους του. Γύρω από αυτόν τον άξονα και την πνευματική δραστηριότητα κατά τους 17^ο και 18^ο αι. κινήθηκαν οι εισηγήσεις της Ημερίδας που οργάνωσαν στο Αιτωλικό ο Δήμος Αιτωλικού, το Μουσείο Βάσως Κατράκη και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ευρυτανικών Σπουδών και Ερευνών του Καθηγητή κ. **Κλεομένη Κουτσούκη**.

Όσοι ήταν τυχεροί απήλαυσαν το πνευματικό συμπόσιο επιτοπίως. Εμείς σήμερα το απολαμβάνουμε μέσω των πρακτικών που κυκλοφόρησαν σε ένα καλαίσθητο τόμο. Μετά τα εισαγωγικά, τους χαιρετισμούς του Αντινομάρχη Αιτωλοακαρνανίας κ. **Παν. Κατσούλη** και του εν Αμερική Καθηγητή κ. **Ανδρέα Καμπιζιώνη** έρχεται η σειρά των εξαιρετικών εισηγήσεων της κ. **Ουρανίας Λανάρα** για τις Εκκλησίες της Φοινικιάς και τον Κωστή Παλαμά, του **Φωτίου Παπασαλούρου** για το ρόλο της Ιεράς Μονής Βλοχού στην πνευματική εξέλιξη του **Ευγενίου Γιαννούλη**, του **Ιωάννη Καρυδά** για την προσπάθεια αναβίωσης του Ελληνομουσείου των Αγράφων, του **Κώστα Δ. Μαραγιάννη** για τον πνευματικό δεσμό του **Ευγενίου Γιαννούλη** και Αιτωλικού, της **Δήμητρας Κ. Μαραγιάννη** για τους Δασκάλους του Ευγενίου στο Αιτωλικό. Ακολουθεί η εισήγηση του Βραγγιανίτη νεότερου ιατροφιλοσόφου **Κώστα Τσιώλη** για την εικόνα της Αιτωλικιώτικης κοινωνίας μέσα από τις επιστολές του **Αναστασίου Γορδίου**. Συνεχίζει ο **Ιωάννης**

Γ. Νεραντζής για τη Σχολή του Αιτωλικού και το γλωσσικό ζήτημα. Τελειώνει ο τόμος με την **Μαρία Μαρμαρούλα** για τον **Πατροκοσμά** στην Αιτωλοακαρνανία και τον **Κλεομένη Κουτσούκη** για τον Ευγένιο ως κοινωνικό στοχαστή.

Αξίζουν έπαινοι και ευχαριστίες στους οργανωτές της Ημερίδας για την πνευματική δωρεά που προσέφεραν τόσο στις 26-6-2010 όσο και με την έκδοση των πρακτικών.

Αθανάσιος Δ. Σταμάτης, Φιλολόγος

Γεώργιος Αθαν. Σαρρής, «Από τα χειμαδιά στα βουνά. «Οι Αμπλιανίτες ποιμένες», Πάτρα 2011, σχήμα 8°, σελ. 80 + ένας έγχρωμος χάρτης.

«Οι Αμπλιανίτες ποιμένες» που κάθε χρόνο όδευαν ομαδικά από τα χειμαδιά «προς τα κρύα νερά, προς τα ψηλά Βελούχια», όπως ποιητικά τους υμνεί ο **Κωστής Παλαμάς**, αποτελούν διευρυμένη με παράθεση και φωτογραφικού υλικού αυτοτελή έκδοση της ανακοίνωσης του **Γ. Σαρρή** στο Επιστημονικό Συνέδριο «Ιστορία και Πολιτισμός της περιοχής του Δήμου Δομνίστας – Ευρυτανίας (23-25 Ιουλίου 2010, Πρακτικά, Αθήνα 2010, τόμος Β΄, σελ. 839-850), το οποίο με την ευρύτητα των θεμάτων και την πληρότητα των εισηγήσεων, παράλληλα με την αξιοθαύμαστη ταχύτητα έκδοσης των πρακτικών, αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική εκδήλωση της πολυπλευρης και μακρόχρονης πνευματικής προσφοράς της

«Πανευρωπαϊκής Ένωσης».

Πρόκειται για ένα οδοιπορικό, από τα συναρπαστικότερα παρεμφερή έργα, με τις εναργείς παραστατικές και, κυρίως, αυθεντικές περιγραφές του Συγγραφέα. Περιγραφές βασισμένες σε άμεση γνώση και ζωηρή ανάμνηση, αφού η οικογένειά του υπήρξε αμιγώς παραδοσιακή κτηνοτροφική, δραστηριοποιούμενη σ' αυτό το ποιμενικό περιβάλλον έχοντας αφήσει στον ίδιον «χρονοανυποδούλωτα βιώματα», όπως γράφει στον όντως έξοχο λογοτεχνικής υφής πρόλογό του ο κ. **Γ. Σιμιτζής**.

Ένα οδοιπορικό, μια εξιστόρηση της πορείας των Αμπλιανιτών από τους κάμπους στα βουνά, αντιμετώπι με τα στοιχεία της φύσης, πεζοπορώντας επί πέντε ημέρες μέσα από δύσβατους χορταριασμένους ορεινούς δρόμους, σαλαγώντας το κοπάδι με τα πράματα και σέρνοντας με το χέρι το βαρυφορτωμένο άλογο μέχρι να φτάσουν στο αγαπημένο τους χωριό με τα πλούσια βοσκοτόπια του να απλώνονται μέχρι την ελατοσκέπαστη Σαράνταινα σε υψόμετρο 1.928 μ.

Προετοιμασίες, Πορεία ανάβασης, Η ζωή στη στάνη, Αναπολήσεις, αποτελούν τα επιμέρους κύρια κεφάλαια του βιβλίου, που σταδιακά μας μεταφέρουν από τους κάμπους του Μεσολογγίου – Αιτωλικού στην Άμπλιανη, με εργώδη εκεί, μόλις έφταναν, ποιμενική και τυ-

ροκομική δραστηριότητα, καθώς και υφαντική σε όρθιους, αρχέγονης μορφής, αργαλειούς.

Δραστηριότητα με παράλληλη βίωση της ευρύτερης παραδοσιακής ζωής, με κορυφαία εκδήλωση τον πανηγυρισμό της Αγίας Παρασκευής και τον χορό του Στέγκου «χαρακτηριστική και μοναδική πολιτιστική κληρονομιά των Αμπλιανιτών», κατά εύστοχη έκφραση της εκλεκτής Αμπλιανίτισσας φιλόλογου και ιστορικού κ. **Σπυριδούλας Αλεξανδροπούλου**.

Στο συναρπαστικό κείμενο του κ. **Σαρρή**, πέραν της ποιμενικής ζωής, περιέχονται και αρκετά άλλα στοιχεία του τοπικού παραδοσιακού πολιτισμού, όπως ειδήσεις κοινωνικής ζωής και οργάνωσης, λαϊκής οικοδομίας, παραδόσεις, διατροφικές συνήθειες, στίχοι τραγουδιών κ.ά. Ιδιαίτερα πλούσιος είναι ο αριθμός των τοπωνυμίων, τα οποία αποτυπώνονται και συγκεκριμενοποιούνται σ' έναν έγχρωμο χάρτη με την «Αρχαία Στράτα και τα Κονάκια των ποιμένων Αμπλιανιτών από τα χειμαδιά στα βουνά».

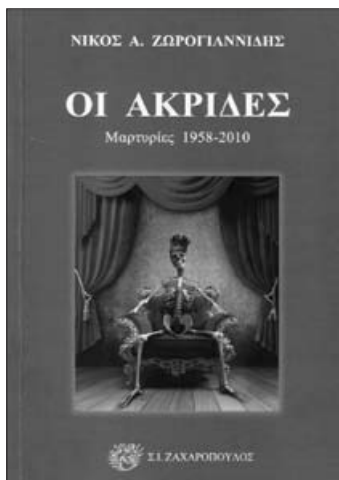
«Μέλημα και σκοπός του βιβλίου είναι», όπως επιλογικά σημειώνει ο κ. **Σαρρής**, «να διατηρηθούν άθικτα από το χρόνο, τα βιώματα, οι μνήμες, οι ασχολίες και οι συγκινήσεις των παλαιών. Να δασωθούν λατάρες ενταγμένες στο χώρο και στο χρόνο τους, για να πείθουν και να γίνουν συγκινησιακή κληρονομιά για τους μεταγενέστερους», τιμώντας ταυτόχρονα τους Αμπλιανίτες βοσκούς, καθώς και όλους τους ομοχωρούς του γεωργούς, αγωγιάτες, ξυλοκόπους.

Ο κ. **Σαρρής** πρέπει να νιώθει βαθιά ικανοποίηση διότι και η προσπάθειά του ευοδώθηκε και ο σκοπός της αυτοτελούς έκδοσης για τους «Αμπλιανίτες ποιμένες επετεύχθη, γι' αυτό και δίκαια τα οφειλόμενα σ' αυτόν συγχαρητήρια και στους κυρίους **Γιάννη, Βασίλη** και **Ηλία Μυλωνά**, οι οποίοι, σε καιρούς χαλεπούς, ευγενικά ανέλαβαν τη δαπάνη της καλαίσθητης έκδοσης.

Μάιος 2012

Γεώργιος Ν. Αικατερινίδης, Δρ. Φιλ.

τ. Δ/ντής Ερευνών Κέντρου Λαογραφίας Ακαδημίας Αθηνών

ΝΙΚΟΣ Α. ΖΩΡΟΓΙΑΝΝΙΔΗΣ, ΟΙ ΑΚΡΙΔΕΣ, Μαρτυρίες 1958-2010, Εκδόσεις Σ. Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΘΗΝΑ 2012, σελ. 160.

Η πνευματική προσφορά του **Νίκου Ζωρογιαννίδη** είναι αναμφισβήτητα τεράστια. Εκτός από τις πολυτιμότερες υπηρεσίες που πρόσφερε ως Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Πολιτισμού, επί σειράν ετών, μας χαρίζει τακτικά και διάφορα γεννήματα – πονήματα, τεκμηριωμένα και διανθισμένα με λόγο προσεγγμένο και γλαφυρό, που δίκαια τον κατατάσσουν σε δόκιμο τεχνίτη λογοτέχνη.

Για το πρώτο βιβλίο του «Εγώ ο υπουργός σου» (Εκδ.

Αρσενίδη, 1995) γράφει, πολύ εύστοχα, ο **Κώστας Γεωργουσόπουλος**: «... όπου με διαβολεμένο κέφι και οίστρο, που θυμίζει **Τσέχοφ** των διηγημάτων, αλλά και **Ψαθά** και **Γιαλαμά** και **Τσιφόρο**, διεκτραγωδεί τη σχέση υποταγής που δημιουργείται μεταξύ εξουσίας και υπαλλήλου... και καταγράφει σχέσεις εξευτελιστικές, σχέσεις αμοιβαίου φόβου, απάτης, ασέλγειας, ευτέλειας, κουτοπονηριάς...» («ΝΕΑ», 20-5-1995). Ακολούθησε η έκδοση των βιβλίων του «Πέντε κουβέρτες αγάπης», διηγήματα (Εκδ. Άγκυρα, 1999), «Μιλώντας μαζί της» (Εκδ. ΑΡΜΟΣ, 2000, «Γυναίκα μιας χρήσης» (Εκδ. Άγκυρα 2004) και το 2011 συλλογή από Παρισινά γράμματα του **Ζ. Παπαντωνίου** με τίτλο «Αλήθεια είναι εκείνο που δεν πρέπει να λέγεται», (Εκδ. ΑΡΜΟΣ).

Το νέο βιβλίο του – μαρτυρία, με τον εύστοχο τίτλο του «*ΟΙ ΑΚΡΙΔΕΣ*» Μαρτυρίες 1958-2010, είναι βιωματικό με γενική προσωπική θεώρηση της πολιτικής στη χώρα μας των τελευταίων πενήντα (50) χρόνων, αλλά και διαχρονικό. Με «σάτιρα, χιούμορ και απλή γραφή» περιγράφει την πλοκή των γεγονότων, όπως «παρανομίες, προδοσίες, μίσση, αγάπες, αδικίες, απάτες, δολοπλοκίες, κομματικές σκοπιμότητες και έρωτες». Ο ίδιος ο συγγραφέας στο οπισθόφυλλο του βιβλίου του γράφει: «*Στο βιβλίο «Οι ακρίδες» δεν περιγράφονται επεισόδια ξεθωριασμένα, αλλά πράξεις Ελλήνων πολιτικών, «απόστολων του πολέμου κατά της τιμιότητας», που έσυραν τον τόπο μας στον γκρεμό και την ανυποληψία» και στην σύντομη και περιεκτικότερη εισαγωγή του τονίζει: «... Στο βιβλίο αυτό περιγράφονται γεγονότα μέσα απ' τα οποία αποκαλύπτεται η ψυχοσύνθεση κάποιων πολιτικών και δημοσίων υπαλλήλων, που οδήγησαν τον τόπο μας στο χείλος του γκρεμού, αλλά και του πολιτικά ανώριμου ακόμα Έλληνα, που, απόμακρος απ' την αυτεπίγνωσή του, ξεγελιέται συνέχεια... Όσον αφορά την κατάρρευση κράτους και πολίτη, ξεσκεπάζονται πτυχές, που σχετίζονται με την ελληνικές «ακρίδες» και που έκαναν αξίωμα το «άρπαξε να φας και κλέβε για να έχεις».*

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο (2) μέρη. Το α' μέρος που έχει τον τίτλο «Στην κόψη των ξυραφιών του Υπουργείου Πολιτισμού» περιλαμβάνονται τα κεφάλαια «Χαφιεδισμός,, άγνοια και διοικητική ανικανότητα» (21-41), «Επίσημο παρακράτος», άγνοια ή λάθος;» (42-56), «Πολιτική δεν είναι να βγάζεις τα μάτια του άλλου» (58-70) «Ο υποχθόνιος πόλεμος των 107 ημερών» (71-89), «Ο σοσιαλισμός έπιασε δικαιωματικά τα πόστα» (90-114). Το β' μέρος με τον τίτλο «Οι απόστολοι του πολέμου κατά της τιμιότητας» περιλαμβάνει τα κεφάλαια «Απ' τα μείζονα και τα ελάσσονα» (115-143) και «Σαν υστερόγραφα» (144-146).

Τέλος ο σ. με έναν καταπληκτικό επίλογο (147-157) απευθύνει στους αναγνώστες το ερώτημα: «μήπως πρέπει να αλλάξουμε;». Και μόνο ο επιλογος αξίζει να διαβαστεί από όλους μας....

Κ.Α.Π.

ΜΑΡΚΟΣ Α. ΓΚΙΟΛΙΑΣ, Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΟΥΤΥΡΑΣ ΚΑΙ Η «ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ» ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ, ΑΘΗΝΑ, 2012, σελ. 96

Μία ακόμα πνευματική προσφορά στην Ευρυτανία και ευρύτερα του πολυγραφότατου Μάρκου Γκιόλια. Γνωστότατος ο πνευματικός δημιουργός του τόπου μας και δεν χρειάζονται περαιτέρω διευκρινήσεις για τους χαρακτηρισμούς. Προς παρουσίαση στους φιλαναγνώστες και φιλόστορες Ευρυτάνες και άλλους το παρόν πόνημά του σχετικά με έναν Ευρυτάνα λόγιο του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ου αι. του συγγραφέα Σταύρου Βουτυρά. Κρίκος μιας μεγάλης αλυσίδας Καρπεννησιωτών και Αγραφιωτών στην Κωνσταντινούπολη – η αρχή έγινε γίνεται σχεδόν μετά την Άλωση – αναδεικνύει μια άλλη πλευρά της παρουσίας των Ευρυτάνων στη ζωή του Έθνους. Αυτή είναι η πλευρά της πνευματικής δημιουργίας.

Οι πρώτοι που πήγαν στην Πόλη στόχευαν στην υλική επιβίωση και ήταν άνθρωποι του σωματικού μόχθου, τεχνίτες και έμποροι. Οι απόγονοί τους μετεξελίχθηκαν σε μεγάλους επιχειρηματίες και οικονομικούς παράγοντες όχι μόνον της Ευρυτανίας αλλά και του όλου ελληνισμού. Το επόμενο στάδιο των απογόνων τους ήταν ο χώρος της πνευματικής δημιουργίας και της αντίστοιχης συνεισφοράς στην πατρίδα.

Ο **Σταύρος Βουτυράς** – το επώνυμο φανερώνει και τον τόπο καταγωγής, το Βουτύρου και το είδος της εμπορικής ενασχόλησης των Ευρυτάνων – κτηνοτροφικά προϊόντα – υπήρξε εξέχων εκπρόσωπος της ζωής της Πόλης ως το τραγικό 1922 που όλα χάθηκαν. Δημοσιογράφος και συγγραφέας, ιστορικός και μελετητής της Ιστορίας του Έθνους, εκδότης και μεταφραστής, πολιτικός και διανοητής άφησε χαρακτηριστική τη σφραγίδα του στη συνείδηση των Ελλήνων και των Ευρυτάνων. .

Ο **Μάρκος Γκιόλιας** πήρε στην πένα του τη ζωή και τη δράση αυτού του ξεχωριστού Ευρυτάνα και την εξέθεσε με γλαφυρό και ελκυστικό τρόπο στις σελίδες του βιβλίου του. Προσωπικά το διάβασα – ρούφηξα θάλαγα – σε μια μέρα. Κλείνοντάς το η ψυχή και ο νους μου ήταν πλουσιότεροι στην αντίληψη του τι ήταν οι άνθρωποι του τόπου μας – της ιδιαίτερης πατρίδας μας - τότε και σε ποια έρμηο βαδίζουμε στις μέρες μας. Αξίζει να το πάρετε στα χέρια σας. Μόνοι που θα διψάτε σύντομα και για το επόμενο πνευματικό γεύμα από τον Μάρκο Γκιόλια.

Αθανάσιος Δ. Σταμάτης, Φιλολόγος

ΒΡΑΒΕΙΑ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΒΕΛΟΥΧΙ»

Τα καθιερωμένα ετήσια χρηματικά βραβεία και επαίνους απένειμε η Επιτροπή Υποτροφιών Αθηνών της Ένωσης Ευρυτάνων Αμερικής «ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ» στις 17 Μαρτίου 2012, σε αίθουσα του Ξενοδοχείου «ΠΑΡΝΩΝ» του κ. **Κώστα Αβράμπου**. Εφέτος βραβεύτηκαν δώδεκα (12) φοιτητές με το ποσό των χιλίων (1.000) δολλαρίων. Προς τους φοιτητές μίλησε ο Πρόεδρος της Επιτροπής Πανεπιστημιακός Καθηγητής κ. **Ιωάννης Υφαντόπουλος**. Παρόντες στην εκδήλωση ήταν ο Βουλευτής Ευρυτανίας κ. **Ηλίας Καρανίκας**, ο Περιφερειακός Σύμβουλος κ. **Λάμπρος Τσιτσάνης** κ.ά. Η Πανευρυτανική Ένωση εκπροσωπήθηκε από τους κ.κ. **Ηλία Λιάσκο** και **Βασίλειο Σιορόκο**, Γραμματέα και Ταμία του Δ.Σ., αντίστοιχα, οι οποίοι πρόσφεραν στους βραβευθέντες φοιτητές από μία (1) σειρά βιβλίων – εκδόσεων της Πανευρυτανικής.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΒΡΑΒΕΙΩΝ - ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΓΑΖΗ - ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε το Σάββατο, 7 Απριλίου 2012, στο Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησίου εκδήλωση για την απονομή βραβείων και υποτροφιών του Ιδρύματος **Γαζί – Τριανταφυλλοπούλου**. Κύριος ομιλητής, σύμφωνα με το πρόγραμμα ήταν ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και Warwick κ. **Χαρίδημος Κ. Τσούκας**.

ΔΩΡΕΑΝ ΤΟ ΚΤΕΛ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Ύστερα από σχετική συμφωνία του Δήμου Καρπενησίου με το ΚΤΕΛ Νομού Ευρυτανίας και μετά από σχετική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καρπενησίου το επιβατικό κοινό στα χωριά του Δήμου Καρπενησίου θα μετακινείται χωρίς εισιτήριο. Το πρόγραμμα θα κοστίζει 100.000,00 ΕΥΡΩ και από φέτος εγκαινιάζεται το δωρεάν δρομολόγιο για όλους τους δημότες, φυσικά τα εντός νομού.

ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

Με πρωτοβουλία του Σχολικού Συμβούλου Φιλολόγων του Νομού Ευρυτανίας κ. **Ανδρέα Κοντοδημόπουλου** πραγματοποιήθηκαν δύο ενδιαφέρουσες ημερίδες στην Παλαιοκατούνα (στις 28-03-2012, για τη Δυτική Ευρυτανία) και στο Καρπενήσι για την υπόλοιπη Ευρυτανία (05-04-2012). Ανάμεσα στα ενδιαφέροντα θέματα που παρουσιάστηκαν ήταν και τα: «Το νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Α΄ Λυκείου – ερευνητικές εργασίες και διαθεματικότητα», «Ένα σενάριο διδασκαλίας στην αρχαία ελληνική γλώσσα από το πρωτότυπο της Γ΄ Γυμνασίου», «Γλωσσική διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στη Β΄ Λυκείου με χρήση ΤΓ.Π.Ε.», «Ένα σενάριο για την αξιολόγηση του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στην Α΄ Λυκείου» κ.ά.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΣΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ

Αντάξια υπήρξε κι εφέτος η εκπροσώπηση του Νομού μας στις λαμπρές εορταστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ιερά Πόλη Μεσολογγίου, που πραγματοποιήθη-

καν στις 7 και 8 Απριλίου 2012. Στην επιβλητική παρέλαση που έγινε ανήμερα των Βαΐων ανάμεσα στους Σύλλογους που έλαβαν μέρος ήταν και ο πάντα δραστήριος Πολιτιστικός Σύλλογος Καρπενησίου.

ΝΕΟΙ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΕΣ

Δεκατρείς (13) νέοι Πυροσβέστες Πενταετούς Υποχρέωσης ορκίστηκαν στις 9 Απριλίου 2012 (Μεγάλη Δευτέρα), στο Καρπενήσι, μετά από δίμηνη επιτυχή εκπαίδευση. Η ορκωμοσία πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Καρπενησίου και τα πτυχία επιδόθηκαν από τον Διοικητή της Διοίκησης Πυροσβεστικών Υπηρεσιών του Νομού Ευρυτανίας Επιπυραγό κ. **Σταύρο Φακίτσα**.

«ΡΟΥΧΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΑΓΑΠΗΣ» ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Ο Δήμος Καρπενησίου στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής αρωγής και στήριξης ευπαθών και αδύναμων ομάδων και ύστερα από σχετική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου (κατά πλειοψηφία) δημιούργησε μια νέα δομή με την ονομασία «Ρούχα και Παιχνίδια Αγάπης». Με τη δομή αυτή θα διανέμονται σε παιδιά ηλικίας μέχρι 18 ετών είδη ρουχισμού, υπόδησης, παιχνίδια, βρεφικά είδη κ.ά. Τα παραπάνω είδη θα προέρχονται από δωρεές επιχειρηματιών, οργανισμών, ιδρυμάτων και ιδιωτών.

Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ ΣΤΗ ΧΡΥΣΩ

Στην ιστορική Χρύσω του Δήμου Αγράφων γιορτάστηκε εφέτος επίσημα η Εργατική Πρωτομαγιά στο Νομό μας από το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Ευρυτανίας. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Βουλευτής κ. **Ηλίας Καρανίκας**, ο Αντιδήμαρχος του Δήμου Αγράφων κ. **Θύμιος Μιχόπουλος**, ο πρόεδρος και τα μέλη του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου, ενώ συμμετείχαν και αρκετοί συνδικαλιστές, ενώ κατά τη διάρκειά της τιμήθηκε ο κ. **Λάζαρος Μαρούλης** για τους αγώνες του υπέρ του Εργατικού Κινήματος.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΑΛΚΥΟΝΗ» & ΤΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ

Οι Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων των Δημοτικών Σχολείων Καρπενησίου (1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου}) σε συνεργασία με το Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας της Περιφερειακής Ενότητας Ευρυτανίας «ΑΛΚΥΟΝΗ» προγραμμάτισαν για το μήνα Μάιο κύκλο 4 σεμιναρίων με πλούσια και ενδιαφέρουσα θεματολογία. Τα θέματα που θα αναπτυχθούν και θα συζητηθούν είναι: «*Σχολική Βία: Μορφές Βίας, Αιτιολογία και Τρόποι Αντιμετώπισης*», «*Σχολική Ηλικία και Άγχος*», «*Εξάρτηση από ουσίες (νόμιμες και παράνομες και η σημασία της Πρόληψης)*», «*Η εξάρτηση από το Διαδίκτυο και η αντιμετώπισή της*».

ΠΑΣΧΑΛΙΝΟ ΜΠΑΖΑΡ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε και το εφετινό πασχαλινό μπαζάρ που διοργανώθηκε στο Καρπενήσι από τις 4 μέχρι και τις 9 Απριλίου 2012. Σε ειδικά διαμορφωμένο κιόσκι στην πλατεία του Καρπενησίου μπορούσαν οι επισκέπτες να προμηθευτούν γλυκά σπιτικά, κου-

λούρια, λουλούδια, αβγά κόκκινα, είδη ρουχισμού και υπόδησης, βιβλία κ.ά. Τα έσοδα διατίθενται πάντοτε για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΕΩΝΙΔΗ ΚΛΑΥΣΙΟΥ

Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού κ. **Παύλου Γερούλάνου**, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 21-7-2011 (ΦΕΚ 183/21-07-2011, Τεύχος Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων) εγκρίθηκε η θεσμοθέτηση «της Ζώνης Α΄ προστασίας, περιμετρικά της παλαιοχριστιανικής βασιλικής του Μάρτυρα Λεωνίδα, Τοπικής Κοινότητας Κλαυσίου, της Δημοτικής Ενότητας Ποταμιάς του Δήμου Καρπενησίου του Νομού Ευρυτανίας, που οριοθετείται όπως ο επισυναπτόμενος χάρτης, περίπου μία έκταση μεγαλύτερη των 10 στρεμμάτων». Έτσι στην περιοχή αυτή απαγορεύεται κάθε δόμηση, αλλοίωση του εδάφους, η εγκατάσταση οποιασδήποτε κατασκευής, εκβραχισμοί, επιχωματώσεις, η τοποθέτηση λυόμενων οικίσκων, η εγκατάσταση ποιμνιοστασίων, αιολικών σταθμών, φωτοβολταϊκών πάρκων, κεραιών κινητής τηλεφωνίας κ.λπ.

ΠΑΣΧΑ ΜΕ ΛΙΓΟ ΚΟΣΜΟ

Λιγοστός ήταν ο κόσμος και, επομένως, μειωμένη η κίνηση στην αγορά κατά το φετινό Πάσχα. Τα αίτια ασφαλώς οφείλονται στην οικονομική κρίση. Έτσι οι κρατήσεις στα ξενοδοχειακά συγκροτήματα και στις μονάδες των ενοικιαζόμενων δωματίων ήταν αισθητά μειωμένες σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Πάντως, τα Άγια Πάθη και η Ανάσταση του Κυρίου γιορτάστηκαν με τη δέουσα κατάνυξη και με ιδιαίτερη λαμπρότητα. Σημειώνεται ότι το «Χριστός Ανέστη» ακούστηκε στους περισσότερους ναούς της Μητροπόλεως μας, αφού πολλοί ιερείς τέλεσαν την Ανάσταση σε περισσότερες της μιας ενορίες σε διαφορετικές και σε διαφορετικές ώρες. Το ίδιο συνέβη και κατά τη διάρκεια της Εβδομάδας των Αγίων Παθών του Κυρίου.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 31 Μαρτίου 2012 στην Αίθουσα Συνεδρίων του Ιστορικού Μουσείου Κορυσσάδων το Συνέδριο των Γενικών Γραμματέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Χώρας μας με θέμα: «*Απασχόληση και Διαχείριση του Ανθρώπινου Δυναμικού στην Αυτοδιοίκηση*». Δίκαια χαρακτηρίστηκε ως «Μικρή Εθνοσυνέλευση» αφού έγινε στο χώρο πραγματοποίησης της Α΄ Εθνοσυνέλευσης (Εθνικού Συμβουλίου) το Μάιο του 1944, Σημειώνεται ότι το Συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του Γεν. Γραμματέα του Δήμου Καρπενησίου κ. **Αρ. Τασιού**.

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΡΟΜΥΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Ο Ευρυτάνας Καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (Τμήμα Αρχιτεκτόνων) κ. **Γεώργιος Γιαννίτσαρης**, μετά τη θαυμάσια εργασία του για την Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική της Ευρυτανίας, που εκδόθηκε σε έναν θαυμάσιο τόμο με χορηγία του κ. **Στέφανου Κωστούλα** και παρουσιάστηκε με επιτυχία από την Πανευρυτανική Ένωση, προχώρησε και

ολοκλήρωσε νέα επιστημονική έρευνα, μέσω του Πολυτεχνείου, που αφορά τους νερόμυλους της Ευρυτανίας. Στα πλαίσια της έρευνας αυτής και με επιτόπιες παρατηρήσεις καταγράφηκαν 138 τόποι μύλων, από τους οποίους λειτουργούν μόνον οι δέκα (10). Σύμφωνα με επιστολή του κ. **Γιαννίτσαρη** («ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΑ ΝΕΑ» 4-4-2012) Τα «πορίσματα της έρευνας παρουσιάζονται σε ειδικό τεύχος που περιλαμβάνει κείμενα, φωτογραφίες, πίνακες και σχέδια.... Η έρευνα αυτή αποτελεί προϊόν συστηματικής και σύγχρονης επιστημονικής εργασίας και αποτελεί συμβολή στη μελέτη της βιομηχανικής αρχαιολογίας και της λαογραφίας που είναι σημαντικά τμήματα της Πολιτιστικής Κληρονομιάς του τόπου μας...». Αναζητούνται χορηγοί έκδοσης, όπως Δήμοι Ευρυτανίας, Αντιπεριφέρεια, Σύλλογοι, Ιδιώτες κ.λπ. για τη διάσωση και διάδοση του σημαντικού αυτού υλικού.

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΤΟΥ «ΒΕΛΟΥΧΙΟΥ»

Η Επιτροπή Υποτροφιών της Ένωσης Ευρυτάνων Αμερικής «ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ» προκειμένου να επιλέξει τους υποτρόφους για το Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013 καλεί τους ενδιαφερόμενους, που οι γονείς τους κατάγονται από την Ευρυτανία, να υποβάλουν σχετική αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά μέχρι 16 Μαΐου 2012 με επιστολή ή ιδιοχειρώς στον κ. **Βασίλειο Τριχιά**, Κρήτης 28, 15121 Πεύκη, τηλ.: 2108020267, 6979123301.

ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΟΥ «ΒΕΛΟΥΧΙΟΥ» ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Το πολύπλευρο έργο της Ένωσης Ευρυτάνων Αμερικής «ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ» αναγνωρίστηκε και επιβραβεύτηκε πρόσφατα και από την Αρχιεπισκοπή Αμερικής. Συγκεκριμένα, στις 6 -5-2012, στον θαυμάσιο Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδας Κολομβίας (Νότια Καρολίνα, Η.Π.Α.) και μετά το τέλος της Αρχιερατικής Θείας Λειτουργίας ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής κ.κ. **Δημήτριος** και ο Μητροπολίτης Ατλάντας κ.κ. **Αλέξιος** απένειμαν στον Πρόεδρο της Ένωσης κ. **Ιωάννη Πεσλή** το Μετάλλιο του Αγίου Παύλου και τη σχετική τιμητική περγαμνή τονίζοντας ταυτόχρονα το αγαθοποιό έργο της Ένωσης, το οποίο αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση.

ΜΑΓΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ ΣΤΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ ΑΠΟ ΜΑΘΗΤΕΣ

Μάγεψαν κυριολεκτικά οι μαθητές των Γυμνασίων και του Λυκείου Καρπενησίου με το μουσικό τους πρόγραμμα που παρουσίασαν στις 13 Μαΐου 2012 στο Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησίου, σε συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του 1^{ου} Γυμνασίου Καρπενησίου. Η βραδιά αυτή, «γέφυρα αγάπης», όπως χαρακτηρίστηκε ήταν αφιερωμένη στα παιδικά χωριά S.O.S. Το πρόγραμμα περιλάμβανε pop, rock, έντεχνα και λαϊκά τραγούδια, καθώς και τα δύο (2) θεατρικά μονόπρακτα «Οι ράμπο και η γριά» και «Ερχομαι απ' το Καρπενήσι κι έχω λύση για την κρίση». Αξίζει να σημειωθεί ακόμη ότι η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στους καθηγητές των μαθητών, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, αφιλοκεδώς, βοηθούν τους μαθητές με επιπλέον μαθήματα. Τη μουσική επιμέλεια είχε και πάλι ο ακούραστος καθηγητής της Μουσικής κ. **Τάσος Ηλιόπουλος**.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΤΗ 10^η ΜΑΘΗΤΙΑΔΑ

Με δέκα (10) μετάλλια επέστρεψαν οι μαθητές του 1ου Γυμνασίου Καρπενεσίου από 10^η Πανελλήνια Μαθητιάδα, που πραγματοποιήθηκε στην Πρώτη Σερρών από 11-15 Μαΐου 2012 και με τη συμμετοχή 430 μαθητών από σχολεία του εσωτερικού και του εξωτερικού. Ο θεσμός αυτός, έχει ως στόχο τη γνωριμία των μαθητών με τα Ολυμπιακά αγωνίσματα, μέσα στα πλαίσια του «ευ αγωνίζεσθαι» και την απόκτηση φιλίας μεταξύ των μελών των διαφόρων αποστολών. Οι εκπρόσωποί μας στη φετινή Μαθητιάδα κατέκτησαν 3 χρυσά στην άρση βαρών, ποδηλασία δρόμου και σκοποβολή, 2 ασημένια στο άλμα σε ύψος και στο τζούντο και 5 χάλκινα στην πυγμαχία (2), πάλη, τρίαθλο και ξιφασκία.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ Ο κ. ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ

Μεγάλος νικητής στις Βουλευτικές εκλογές της 6ης Μαΐου 2012 και της 17ης Ιουνίου 2012 στο νομό μας ήταν ο κ. **Κώστας Κοντογεώργος**. Ο **Κώστας Κοντογεώργος**, γνώστης όλων των προβλημάτων του τόπου μας – λόγω της πολυετούς πετυχημένης θητείας του ως Νομάρχης – πιστεύουμε πως θα προσφέρει στον τόπο μας, στην κρίσιμη αυτή περίοδο της ιστορίας του, ό, τι περισσότερο μπορεί. Σε δηλώσεις του, μετά την επανεκλογή του, τονίζει, μεταξύ άλλων, πως «... Χρειάζεται, πίστη, σκληρή εργασία μα προπάντων τη συνεννόηση και τη συνεργασία όλων των υγιών πολιτικών δυνάμεων της Χώρας. Και στον τόπο μας οφείλουμε να συνεργαστούμε για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα και να αναδείξουμε τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα. Προσωπικά δεσμεύομαι να αγωνιστώ με όλες μου τις δυνάμεις, να ξανακερδίσουμε την πολυπόθητη ανάπτυξη, χωρίς διαχωριστικές γραμμές και παλαιοκομματικές αντιλήψεις...» («ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΑ ΝΕΑ»).

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Και πάλι η Ευρυτανία έχει ισχυρότατη εκπροσώπηση στη σύνθεση της νέας Βουλής, που προέκυψε από τις εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012. Εκτός του Βουλευτή της κ. **Κώστα Κοντογεώργου**, έχουν εκλεγεί αρκετοί που έλκουν την καταγωγή τους από τον τόπο μας. Αυτοί είναι οι: **Θανάσης Κ. Μπούρας** (Δομνίστα – Καρπενήσι), **Πάνος Παναγιωτόπουλος** (Μικρό Χωριό), **Κώστας Καραγκούνης** (Βασιλέσι), **Μάριος Σιαλμάς** (Λιθοχώρι), **Γ. Ορφανός** (Αγία Τριάδα), **Θάνος Μωραϊτης** (Σκοπιά Δομνίστας), **Γεωργία Μαρτίνου** (Αμπλιανη) και, φυσικά, και η κ. **Ντόρα Μπακογιάννη**, η οποία ξεκίνησε την πολιτική της σταδιοδρομία ως βουλευτής Ευρυτανίας.

Στη σύνθεση της νέας Κυβέρνησης η Ευρυτανία εκπροσωπείται από τρεις (3) Υπουργούς – Υφυπουργούς! Πρόκειται για τους κ.κ. **Πάνο Παναγιωτόπουλο** (Υπουργός Εθνικής Άμυνας), **Μάριο Σιαλμά**, (Αναπληρωτής Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης) και **Κώστα Καραγκούνη** (Υφυπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων).

Τους ευχόμαστε κάθε επιτυχία στο δύσκολο έργο τους!

ΠΑΝΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 17- 4ος ΟΡΟΦΟΣ
10552 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 2103240001 - 2106920004
ΚΙΝ.: 6977366813
E-Mail: panevritanikienosi@gmail.com

Αθήνα, 1 Ιουνίου 2012

Αριθ. Πρωτ.
26

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

1.- Πρόγραμμα Επιστημονικού Συνεδρίου Φουρνά, Βράχας και Κλειστού

Κοινή συνάντηση μελών της Οργανωτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου, που προγραμματίζεται στη Δημοτική Ενότητα Φουρνά (Φουρνάς, Κλειστός και Βράχα) για τις 20, 21 και 22 Ιουλίου 2012 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα. Κατά τη συνάντηση αυτή κυρίαρχο θέμα ήταν η κατάρτιση του προγράμματος, αφού η συμμετοχή των συνέδρων πλησιάζει τους εβδομήντα (70)!

Το πρόγραμμα καταρτίστηκε ήδη κατά πρώτο σκοπό και το οριστικό θα δημοσιοποιηθεί το συντομότερο. Θα πραγματοποιηθούν συνεδριάσεις στον Φουρνά, στον Κλειστό και στη Βράχα, ενώ θα υπάρχουν και παράλληλες εκδηλώσεις, όπως έκθεση φωτογραφιών, κυρίως, εικόνων του Διονυσίου του εκ Φουρνά, φωτογραφιών αρχαιοτήτων της Ευρυτανίας, επίσκεψη στο κειμηλιάρχειο της Κορίτσας Κλειστού, κατάθεση στεφάνου στην προτομή του «Στρατηγού της Νίκης» **Χαράλαμπου Κατσιμήτρου** (Κλειστός), απονομή τιμής από τον Δήμο Καρπενεσίου στον κύριο χορηγό του Συνεδρίου μας και ευεργέτη της γενέτειράς του Καθηγητή του Ε.Μ.Π. κ. **Ηλία Ντζιώρα** και το Συνέδριο θα ολοκληρωθεί με την παρουσία παραδοσιακών τοπικών χορών .

2.- Προμήθεια και αποστολή φαρμακείου στα Σχολεία Φουρνά

Το Δ. Σ. της Πανευρυτανικής Ένωσης προέβη κατά τον παρελθόντα μήνα στην προμήθεια και αποστολή ενός **φαρμακείου** στο **Γυμνάσιο** και στο **Λύκειο Φουρνά**, εξοπλισμένου με το απαραίτητο φαρμακευτικό υλικό, σύμφωνα με οδηγίες της Διεύθυνσης Υγείας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και ύστερα από σχετικό αίτημα της Διεύθυνσης των παραπάνω Σχολείων. Σημειώνεται ότι παρόμοια φαρμακεία διετέθησαν κατά το παρελθόν και στα Σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Ραπτοπούλου, της Γρανίτσας και του Κερασχωρίου.

3.- Έκδοση Συλλογής Δημοτικών Τραγουδιών της Ευρυτανίας

Μία από τις πλέον σημαντικές εκδόσεις με πρωτοβουλία της Πανευρυτανικής Ένωσης παίρνει «σάρκα και οστά». Πρόκειται για την έκδοση του τόμου με τα παραδοσιακά τραγούδια του τόπου μας, που έχουν ως κορμό τους τη συλλογή του αείμνηστου **Σπύρου Περιστερή**, ο οποίος πραγματοποίησε σχετική αποστολή, εκ μέρους της Ακαδημίας Αθηνών κατά τα έτη 1960-61 σε πολλά χωριά του τόπου μας.

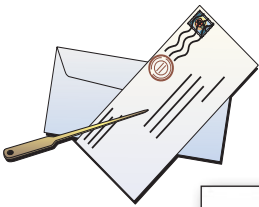
Η συλλογή αυτή συμπληρώθηκε κατά τρόπο άριστο από τον κ. **Αναστάσιο Ηλιόπουλο**, Καθηγητή της Μουσικής, αποσπασμένου στα Γ.Α.Κ. Νομού Ευρυτανίας, ο οποίος συνέχισε το έργο του Σ. **Περιστέρη**. Σημειώνεται ότι ένα σημαντικό ποσό έχει εισπραχθεί ήδη από την Ακαδημία Αθηνών προ τριετίας και με σχετικές ενέργειες του κ. **Ελευθερίου Φούκα**, τ. Γενικού Δ/ντή του Γ.Λ.Κ., ύστερα από ενέργειες της Πανευρυτανικής Ένωσης.

4.- Οικονομική ενίσχυση του Κέντρου Πρόληψης ΑΛΚΥΟΝΗ

Το Δ.Σ. της Πανευρυτανικής απέστειλε πρόσφατα το συμβολικό ποσό των διακοσίων (200,00) ΕΥΡΩ στο Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Π.Ε. Ευρυτανίας «ΑΛΚΥΟΝΗ» για την κάλυψη αναγκών του. Ο Πρόεδρος του Κέντρου π. **Γεώργιος Χρυσάφογέωργος** με σχετική επιστολή του εκφράζει τις ευχαριστίες του.

5.- Έκδοση βιβλίου

Το νέο βιβλίο του **Μιχάλη Σταφυλά** - έκδοση και αυτό της Πανευρυτανικής Ένωσης - παραλαμβάνεται εντός της προσεχούς εβδομάδας. Πρόκειται για το καινούριο πόνημά του, που έχει τον τίτλο: «**ΠΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΗ ΤΖΕΛΕΠΗΣ, Αρχιτέκτονας, εκφραστής της Ελληνικής λαϊκής δημιουργίας**» (σελ. 150).

Η Αλληλογραφία μας

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΩΝ. ΒΛΑΧΟΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ
Τ. ΓΕΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ Μ. Ε.
ΚΑΡΥΑΤΙΔΩΝ 7 - ΤΗΛ. 210 9239652
117 42 ΑΘΗΝΑΙ

Αθήνα, 25^η Μαΐου 2012.

Φίλιπτε μου Κωνσταντίνε,
Χαίρε πάντοτε μεσό των υιού άσ άμα προσηλη δειών σου.
Διά την προβαύσαν έρετήν των άνομαστηρίων σου
εύχομαι ελογύχως άτη παρλή, ύγιεινά έυεγη, ζήμαρτα.
Ζηχούρα άερών διά την άναληρθέϊαν προσθεούρια
καί εϋδύνη άφρανώσεως του έπιστημονικου έντεριου σου
ναι. Βράχας εύχομαι εϋδωαιν τις έπιπόνας προετοιμα-
σίας καί αϊσίαν την διεκταχικήν σου. Έαυμλειω παρήληνη
εταγήσεως δια τον φορητώτη άεαρητή Αρχιμαϊόριτη
ζερνέβη Πυλαιάετα.
Ζυποσετέρω παρυσίση καϋ έργον "Η έλληπαίδευη
στό Αίτωλαιου (Ανατολιου) Αίτωλαιωαρωαίως, καί
κ

-2- Διονυσίου Μπερβή προς δι-
μοσίευσιν της, κατ' την υφείν σου, επί τ' έργου, τα
"Ευρυτανιου Τροικου", τα άποια φιλοπονος καί ζημε-
λαί έυδίδης.
Ευόμενος παρυσία την εϋδωγίαν του άαρεωδύτου θεού
δι' εϋδωαιν των παρλήν εϋναφελών καί φιλανδριώπων άρα-
ετηριοτήν των σου, άερα άφομα χαίριος
εϋδωαίω καί
Ηφραγής

Μιχάλης Σταφυλάς

Κάποιοι ισόβιοι αγωνιστές μπήκαν στην πρώτη γραμμή για να μη χαθεί η είδηση, η ενημέρωση, η ποίηση, η συγγραφή κ.ά. Κάποιοι που θέλησαν να τιμήσουν τους γονείς τους, την ιδιαίτερα τους πατρίδα και κατ' επέκταση την Ελλάδα.

Ένας απ' αυτούς μέσα σε όλα που προανέφερα είναι ο πολυγραφότατος και αδερφός όλων μας ο **Μιχάλης Σταφυλάς** ο Γρανιτσιώτης.

Είναι ο μεγάλος της ποικίλης προσφοράς με πνευματική υπεροχή και με ευρεία ακτινοβολία εντός και εκτός Ελλάδας.

Ριγμένος στο γήπεδο της προσφοράς, παραδομένος στο χώρο του δικού του κόσμου, μακριά από μικρότητες και επουσιώδη πράγματα, σφίγγοντας στα χέρια του τα ουσιώδη, την ανθρωπιά, την αξιοπρέπεια, το ήθος και την πένα του που πετάει, προσπερνώντας την ηλικία του, εξακολουθεί να γράφει ιστορία. Μια ιστορία που αφήνει εποχή, μια ιστορία πάντα επίκαιρη, μια ιστορία ανεξίτηλη και που μας αφήνει άφωνους. Αναρίθμητα είναι όσα πήραμε μέσα από την ιστορία του γι' αυτό είναι δύσκολο ν' αναφερθούμε λεπτομερώς.

Ο οικολότροπος αγωνιστής της ζωής, ο αξιομίμητος **Μιχάλης Σταφυλάς** μέσα σ' όλα τ' άλλα που προλαβαίνει να σκέπτεται και να πράττει είναι και η θύμηση των καλών του φίλων, ζωντανών μα και των πεθαμένων και να τους αραδιάζει συχνά γραμμές σε περιοδικά.

Ο επαρχιώτης **Μιχάλης Σταφυλάς** ο Ευρυτάνας, πολλά βίωσε, πολλά είδε, πολλές φορές βρέθηκε αντιμέτωπος με το θάνατο, πολλά έχασε, μα και πάμπολλα κέρδισε.

Σήμερα είναι αυτός που είναι, ο μεγάλος, γιατί διάβαζε τα ψιλά γράμματα και διάβαινε τα στενά μονοπάτια με θάρρος και παλικαριά που χαρακτηρίζουν και καταξιώνουν τους ανθρώπους.

Αισθάνομαι λοιπόν την υποχρέωση για την έντονη παρουσία του στην κοινωνία και την προσφορά του γενικά, να τον ευχαριστήσω, καθώς να του εκφράσω την εκτίμησή μου μέσα από το περιοδικό Ευρυτανικά Χρονικά.

Αρχοντούλα Ζωγραφοπούλου-Τσιάμη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος)

Μπαλτάς Σταύρος	€ 25	Πεσλής Ιωάννης	Δολλ.Η.Π.Α. 100
Ζηνέλης Δημήτριος	€ 20	Καμπιζιώνης Ανδρέας	€ 150
Λάμπου Παναγιώτα	€ 20	Μπούκας Κωνσταντίνος	€ 30
Κατσίκης Λάμπρος	€ 40	Σκεντέρης Γεώργιος	€ 30
Κοσμάς Κώστας	€ 20	Σκάνδαλος	€ 30
Ντάσιος Κωνσταντίνος	€ 50	Ζωγραφοπούλου-Τσιάμη Αρχοντούλα	€ 30
Κουτσιούκης Αντώνης	€ 40		
Φούρλας Βενιαμίν	€ 12	(Σ.Σ.: Με απόφαση του Δ.Σ. και στα πλαίσια της οικονομικής λιτότητας το περιοδικό μας θα αποστέλλεται στο εξής στα ενεργά μόνον μέλη του, σε υπηρεσίες και άλλους φορείς)	
π. Ιατρίδης Ευθύμιος	€ 50		
Σταμούλης Θωμάς	€ 20		

Πρόγραμμα Εργασιών Συνεδρίου Δημοτικής Ενότητας Φουρνά

(ΦΟΥΡΝΑΣ, ΚΛΕΙΤΣΟΣ, ΒΡΑΧΑ)

ΦΟΥΡΝΑΣ ➤ Παρασκευή, 20 Ιουλίου 2012

17.45' - 18.00' Προσέλευση – παραλαβή φακέλων

18.00' - 18.15' Προσφωνήσεις: **Κώστας Αντ. Παπαδόπουλος**, Πρόεδρος της
Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου

Κώστας Μπακογιάννης, Δήμαρχος Καρpenνσίου

18.15' - 18.30' **Μήνυμα** του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ.
Ιερωνύμου

Χαιρετισμοί: **Κώστας Κοντογεώργος**, Βουλευτής Ευρυτανίας

Βασίλειος Καραμπάς, Αντιπεριφερειάρχης Ευρυτανίας

18.30' - 18.40' **Έναρξη** του Συνεδρίου από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Καρpenνσίου κ.κ.
ΝΙΚΟΛΑΟ

Α' ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ (18.40'- 21.30')

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Κέλλυ Μπουρδάρα, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών,

Ηλίας Ντζιώρας, Μαθηματικός, Πανεπιστημιακός (Ε.Μ.Π.)

Δημήτριος Κύρου, Φιλολόγος, Θεολόγος, Ιστορικός Ερευνητής, Εκδότης του περιοδικού «Αρναία»

Γεώργιος Χαλιάσος, ιατρός, τ. Δ/τής Γεν. Νοσοκομείου Καρpenνσίου, τ. Δήμαρχος Φουρνά

Κέλλυ Μπουρδάρα, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών: *Η πολιτισμική προσφορά της περιοχής Φουρνά, Κλειτσού και Βράχας διαχρονικά.*

Ηλίας Β. Ντζιώρας, Μαθηματικός, Πανεπιστημιακός (ΕΜΠ): *Οι εκ Φουρνά Διδάσκαλοι του Γένους, οι διδάξαντες Μαθηματικά και Φυσικές Επιστήμες στις Σχολές των Αγράφων και εκτός αυτών, κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.*

Κώστας Σπανός, Ιστορικός Ερευνητής, Εκδότης του «Θεσσαλικού Ημερολογίου»: *Οι αφιερωτές του Φουρνά, της Βράχας και του Κλειτσού στην πρόθεση της Μονής της Ρεντίνας (ci 1640).*

Ηλίας Γ. Λιάσκος, Φιλολόγος, Ιστορικός Ερευνητής: *Εραστής σοφίας: Ο Σέργιος Μακραιός και η θεολογική παράδοση μέχρι το τέλος της Τουρκοκρατίας.*

Κωνσταντίνος Νάκος, Μαθηματικός Μ.Sc., Σχολικός Σύμβουλος, Πτυχιούχος Κοινωνικής Οικονομίας: *Σέργιος Μακραιός, Δάσκαλος και Σχολάρχης της Μεγάλης του Γένους Σχολής.*

Βασίλειος Γ. Σιορόκος, τ. Δ/ντής Ε.Τ.Ε. , Μέλος Δ.Σ. Πανευρυτανικής Ένωσης: *Τέχνη αλυψίας. Η παράδοση των παραμυθπικών λόγων με αφορμή μια παραμυθπική επιστολή του Σεργίου Μακραιού προς τον Χρυσάνθο τον Αιτωλό για το μαρτύριο του Κοσμά του Αιτωλού.*

Ελένη Στ. Σιαξαμπάνη, Αρχαιολόγος: *Τα Βυζαντινά και νεότερα μνημεία της Δημοτικής Ενότητας Φουρνά Ευρυτανίας.*

Αθανάσιος Δ. Σταμάτης, Φιλολόγος, Συγγραφέας: *Το Εθνικό λιβάδι «Ζαχαράκη Βρύση». Η ιστορική αφήγηση μέσα από τις προφορικές μαρτυρίες.*

Γιώργος Δημητρίου, Δημοσιογράφος, Ιστορικός Ερευνητής: *Τα ονόματα των αφιερωτών των οικισμών Βράχας, Κλειτσού και Φουρνά στις παρρησίες της Ιεράς Μονής Προυσού (1779-1920)*

Ηλίας Α. Μπουμπουρής, Ιστορικός Ερευνητής: *Το αρματολόκι των Αγράφων και ο Κώστας Λεπενιώτης – 200 χρόνια από τη δολοφονία του στο Φουρνά.*

Ιωάννης-Ανάργυρος Μαυρομύτης, Ιστορικός Ερευνητής, Συγγραφέας: *Λεπενιώτης και Νίκο – Θέος.*

Σπυριδούλα Κ. Χαραμή, Δικηγόρος, LL.M.: *Ο Κώστας Λεπενιώτης και η δολοφονία του στον Φουρνά (Κατά τον Λάμπρο Καρασμάνη)*

Ιωάννα Κ. Ζήση, Πτυχιούχος της Σχολής Βαλκανικών Σπουδών Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Μεταπτυχιακό Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστημίου Ρέντιγκ Αγγλίας: *Οι από Φουρνά αγωνιστές του 1821.*

Συζήτηση - Λήξη Συνεδρίασης - Προσφορά Δείννου

Παράλληλες εκδηλώσεις: Στο χώρο του Συνεδρίου θα υπάρχουν Εκθέσεις Φωτογραφιών: α) αρχαιοτήτων της Ευρυτανίας (από το αρχείο, κυρίως, του κ. Γ. Τάσιου), β) εικόνων του **Διονυσίου του εκ Φουρνά**, **Σπυρίδωνα Χατζηγιαννόπουλου** και της οικογένειας **Παπαδημητρίου**.

ΦΟΥΡΝΑΣ > Σάββατο, 21 Ιουλίου 2012

Β΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ (09.00'- 11.30')

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Παναγιώτης Κων. Βλάχος, Φιλολόγος, τ. Γ.Ε.Μ.Ε.

Ιωάννης Ζούμπος, Εκπαιδευτικός, Οικονομολόγος, Νομικός, Συγγραφέας

Αθανασία (Νάνσυ) Ντζιώρα, Μαθηματικός, τ. Δ/ντρια Ο.Γ.Α.

Δημήτριος Τσέλιος, τ. Πάρεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Προσφώνηση – Καλωσόρισμα από Εκπρόσωπο των Τοπικών Συλλόγων

Ιερομόναχος Γεράσιμος Τσιρώνης, Θεολόγος: Λαοφιλείς άγιοι της περιοχής Φουρνά Ευρυτανίας.

Γεώργιος Κόρδης, Ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ζωγράφος: *Ο χαρακτήρας της επιστροφής του Διονυσίου του εκ Φουρνά στην Τέχνη του Πανσέληνου.*

Ιερομόναχος Αναστάσιος, Γέρων του εν Καρυαίς Αγίου Όρους Κελλίου Τιμίου Προδρόμου «Διονυσίου του εκ Φουρνά»: *Διονύσιος Ιερομόναχος ο Ιστοριογράφος, ο εκ Φουρνά των Αγράφων και οι αυτοί «μαθηταί και πνευματικοί παίδες Αγάπιος, Πέτρος και Πέτρος οι εκ Φουρνά»*

Αριστείδης Σπανδώνης, Θεολόγος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής: *Ψηφίδες Ιστορίας του Ιερού Κελλίου Τιμίου Προδρόμου Διονυσίου του εκ Φουρνά στις Καρυές του Αγίου Όρους.*

Μαρία Ρέλλια, Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας, Mr. E.A.P.: *Ο Ιερομόναχος Διονύσιος και η συμβολή του στη γενέτειρά του Φουρνά Ευρυτανίας.*

Δρ. Γεώργιος Κακαβάς, Δ/ντής Νομισματικού Μουσείου Αθηνών

Θωμάς Σ. Μαφρέδας, Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης

Χαρίλαος Α. Γιαννουλόπουλος, Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης: *Ανίχνευση της τεχνολογίας κατασκευής έξι (6) Δεσποτικών Εικόνων του Διονυσίου του εκ Φουρνά με τη χρήση διαγνωστικών μεθόδων.*

Δημήτριος Θεοχ. Κύρου, Φιλολόγος, Θεολόγος, Ιστορικός Ερευνητής, Εκδότης του Περιοδικού «Αρναία»: *Ένας χειρόγραφος Κώδικας της ερμηνείας της ζωγραφικής τέχνης (19ος αι.) του Αγιορείτη Ιερομόναχου – Αγιογράφου Διονυσίου του «εκ Φουρνά των Αγράφων».*

Νικόλαος Γραϊκος, Δρ. Ιστορίας της Τέχνης Α.Π.Θ.: *Το έργο του Φουρνιώτη ζωγράφου Σπυρίδωνα Χατζηγιαννόπουλου (Φουρνάς 1820-Αθήνα 1905) και το ερώτημα της συνάφειάς του με την αγιογραφική παράδοση του Διονυσίου του «εκ Φουρνά».*

Κωνσταντίνος Σπ. Τσιώλης, Ιατρός, Ερευνητής: *Επιστολή του ιερομονάχου Στεφάνου Φίλη, Φουρναίου «προς την Αγίαν και Σεβαστήν ημών Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος».*

Ιωάννης – Ανάργυρος Μαυρομούτης, Ιστορικός Ερευνητής, Συγγραφέας: *Κωνσταντίνος Λογοθέτης Ζώτος.*

Γιώργος Δημητρίου, Δημοσιογράφος, Ιστορικός Ερευνητής: *Η Ευρυτανία μέσα από τα «Ελληνικά» του Αλέξανδρου Ραγκαβή το 1850.*

Συζήτηση - Λήξη Συνεδρίασης - Προσφορά καφέ, αναψυκτικών κ.ά.

Γ' ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ (12.00' - 14.30')

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Γεωργία Γκαρίλα, Εκπ/κός, Δημ. Σύμβουλος Καρπενησίου

Ανδρέας Καμπιζιώνης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Francis Marion, Η.Π.Α.

Ηλίας Λιάσκος, Φιλολόγος

Μαρία Π. Παναγιωτοπούλου, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Ευρυτανίας, Δρ. Φιλολογίας

Λάμπρος Τσιτσάνης, τ. Προϊστάμενος Π.Ε. Αθηνών, Περιφερειακός Σύμβουλος.

Μαρία Παν. Παναγιωτοπούλου, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Ευρυτανίας, Δρ. Φιλολογίας: *«Ονομάτων επίσκεψις», μια μικρή περιδιάβαση στο μικρόκοσμο της κοινωνίας του τ. Δήμου Κτημενίων με βάση τον εκλογικό κατάλογο του 1865 και το Μητρώο Αρρένων του 1885.*

Γιώργος Δημητρίου, Δημοσιογράφος, Ιστορικός Ερευνητής: *Το Δημοτικό Σχολείο του Δήμου Κτημενίων (1834-1847).*

Δημήτριος Γ. Τσέλιος, τ. Πάρεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Συγγραφέας: *Από το Ιερατείο του Φουρνά κατά τον παρελθόντα αιώνα (1901-2000).*

Αρχιμανδρίτης **Χρυσόστομος Παπαθανασίου**, Ιεροκήρυξ Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών: *Αρχιμανδρίτης Γεώργιος Κουτής, ο εκ Φουρνά Ευρυτανίας καλός Σαμαρείτης.*

Παναγιώτης Κων. Βλάχος, Φιλολόγος, τ. Γ.Ε.Μ.Ε.: *Σεραφείμ Παπακώστας: Ηγέτης πνευματικός, του θείου λόγου κήρυξ επαγωγός, θεολόγος έγκριτος και συγγραφεύς δόκιμος.*

Δημήτριος Ι. Φαλλής, Ιστορικός Ερευνητής, Συγγραφέας: *«Αι Παραβολαί του Κυρίου» του Σεραφείμ Παπακώστα.*

Γεώργιος Κ. Γιαννίτσαρης, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π.: *Ο εκ Φουρνά καταγόμενος αρχιτέκτων Π.Ν. Τζελέπης.*

Μιχάλης Σταφυλάς, Συγγραφέας, Εκδότης του Περιοδικού «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ»: *Πάνος Νικολή Τζελέπης, ο Φουρνιώτης Αρχιτέκτονας, εκφραστής της ελληνικής λαϊκής δημιουργίας.*

Πολυξένη Κ. Κούρεντα, Φιλολόγος, Θεολόγος, Δρ. Ιστορίας του Παν. Λυνίη και Ειδικός Επιστημονικός συνεργάτης του Α.Π.Θ.: *Κ. Θ. Δημαράς, Χ. Σ. Χατζήθανός, Π. Ι. Βασιλείου: Επανεκτιμώντας την προσφορά τους στην Ιστορία του Φουρνά.*

Δρ. Αθανάσιος Δ. Παρούτσας, τ. Πανεπιστημιακός, Επίτιμος Δικηγόρος Αθηνών: *Η συμβολή του έργου του Πάνου Ι. Βασιλείου στην ανάδειξη της Ιστορίας, της πνευματικής δημιουργίας και των προβλημάτων των κατοίκων της Δημοτικής Ενότητας Φουρνά Ευρυτανίας.*

Νικόλαος Απ. Παραλίκας, Υποστράτηγος Χωροφυλακής ε.α.: *Ο γεννημένος στον Φουρνά Ευρυτανίας σημαντικός αξιωματικός και βουλευτής Ευρυτανίας Γεώργιος Καραϊσκάκης, εγγονός του Στρατηλάτη της*

Επανάσταση του '21 Γεωργίου Καραϊσκάκη και γιος του Στρατηγού, Βουλευτή και Υπουργού Σπυρίδωνος Καραϊσκάκη.

Δρ. Παναγιώτης Δ. Ντάσιος: Φουρνά, ένα διαχρονικό σταυροδρόμι στην καρδιά της Ρούμελης (μία ανθρωπογεωγραφική προσέγγιση).

Μεταξούλα Μανικάρου, Δρ. Νεοελληνικής Φιλολογίας, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων νομού Αιτωλοακαρνανίας: *Οι Εφημερίδες της Δημοτικής Ενότητας Φουρνά Ευρυτανίας. Μια σύντομη περιοδο-λόγηση*

Ηλίας Υφαντής, Φιλολόγος, Μτ Φιλολογίας, Επιμορφωτής Εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες: *Ευρυτανία – Φουρνά: Ιστορία, γεωγραφία και προοπτικές μέσα σε περιβάλλον διαδραστικής μάθησης στο πλαίσιο της τηλεκπαίδευσης.*

Συζήτηση – Γεύμα

ΚΛΕΙΤΣΟΣ > Σάββατο, 21 Ιουλίου 2012 (Απόγευμα)

Δ' ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ (18.00' - 21.30')

Ώρα: 17.30' - 18.00' : **Επίσκεψη (προαιρετική) στο Κειμηλιαρχείο της Κορίτσας Κλειτσού**

Ώρα 18.00' : **Κατάθεση στεφάνου στο Μνημείο του Στρατηγού της Νίκης Χαρά-λαμπου Κατσιμήτρου**

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Φώτιος Κουλαρμάνης, Επίτιμος Δ/ντής Οικον. Επιθεώρησης Υπουργείου Οικονομικών, τ. Δικη-γός

Χρυσόστομος Πάνου, Πρόεδρος Πρωτοδικών Διοικητικών Δικαστηρίων

Ηλίας Παπουτσόπουλος, Δημ. Σύμβουλος Καρπενησίου, τ. Δήμαρχος Φουρνά

Νικόλαος Φραγκάκης, Ιστορικός Ερευνητής

Προσφώνηση – Καλωσόρισμα από εκπρόσωπο Τοπικών Συλλόγων

π. Πατάπιος, Μοναχός Καυσοκαλυβίτης, Βιβλιοθηκάριος Σκήπτης Καυσοκαλυβίων Αγίου Όρους Υποψ. Διδάκτωρ Α.Π.Θ.: *Άγνωστα και ανέκδοτα υμναγιολογικά έργα προς τιμήν του Αγιορείτου ιερομάρ-τυρος Κυπριανού του εκ Κλειτζού των Αγράφων.*

Στυλιανή Φραγκάκη – Σαξώνη, Φιλολόγος: *Αναδρομές: Ο Κλειτσός ήταν έδρα της Επισκοπής Λιτζάς και Αγράφων; Ανιχνεύοντας την Ιστορία.*

Νικόλαος Φραγκάκης, Ιστορικός Ερευνητής: *Κλεισιώτες δημιουργοί: Ο «ευτελής» Κλεισιώτης αγιο-γράφος Γεώργιος (16ος αι.). Ανιχνεύοντας το έργο του.*

Ιερομόναχος Ιλαρίωνας Λιάσκος, Θεολόγος: *Το κειμηλιαρχείο της Κορίτσας.*

Νικόλαος Φραγκάκης, Ιστορικός Ερευνητής: *Ιστορικές αναδρομές: Κώστας Καφρίτσας. Ένας κλέφτης του 18ου αι.*

Χρυσόστομος Πάνου, Πρόεδρος Πρωτοδικών Διοικητικών Δικαστηρίων: *Τα πρώτα συμβόλαια κα-τοίκων της περιοχής του τ. Δήμου Κτημενίων αμέσως μετά την απελευθέρωση.*

Αθανάσιος Δ. Σταμάτης, Φιλολόγος, Συγγραφέας: *Μαθαίνοντας τον κοινοβουλευτισμό: Εκλογικές πε-ριπέτειες στην Ευρυτανία (και στην περιοχή Φουρνά) το 1844.*

Δανάη Κων/νου Χαραμή, Πολιτικός Μηχανικός Α.Π.Θ.: *Τα πετρογέφυρα του Μέγδοβα στην περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Φουρνά.*

Ιωάννης Γ. Νεραντζής, Δρ. Ιστορικής Γεωγραφίας, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων Αιτωλοακαρνανίας: *Ιστορική Γεωγραφία Β.Α. Ευρυτανίας αποτυπωμένη σε δύο (2) χάρτες: Ο ένας είναι Οθωμανικός, του 1901/1902, με καταγεγραμμένα τα τοπωνύμια στην παλαιoturκική γραφή, ο άλλος συντάχθηκε το 1910 από τη Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού της Αυστρο - Ουγγρικής Αυτοκρατορίας με καταγεγραμμένα τοπωνύμια στην ουγγρική γλώσσα.*

Φώτιος Κουλαρμάνης, Επίτιμος Δ/ντής Οικονομικής Επιθεώρησης Υπουργείου Οικονομικών, τ. Δικηγόρος: *Χαράλαμπος Κατσιμήτρος, ο στρατηγός της Νίκης.*

Ιωάννης Π. Τζιβάρας, Υποψ. Διδάκτωρ Νομικής Σχολής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Αναπλ. Καθηγητής Σχολής Αξιοματικών ΕΛ.ΑΣ.

Ιουλία Γκαρίλα – Τζιβάρα, Ιστορικός – Κοινωνική Ανθρωπολόγος: *Η σύνταξη και η εφαρμογή του «Κώδικα Ποσειδώνα» στην περιοχική Φουρνά.*

Γιάννης Καραχρήστος, Ερευνητής, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών: *Όταν η ιστορία γίνεται τραγούδι. Το παράδειγμα των δημοτικών τραγουδιών από την περιοχή Αγράφων.*

Γιώργιος Στ. Αθανασιάς, Εκπαιδευτικός, Συγγραφέας, Διοικητής Θεραπευτηρίου Χρονίων Παθήσεων Ευρυτανίας: *Δημοτική Ενόπτη Φουρνά: Παράδοση – Ταυτότητα ζωής.*

Αναστάσιος Ηλιόπουλος, Καθηγητής Μουσικής: *Οι μουσικές καταγραφές του Σπύρου Περιστερή σε Φουρνά και Κλεισό κατά το έτος 1962.*

Χαράλαμπος Μούτσελος, Καθηγητής Φυσικής Αγωγής, Χοροδιδάσκαλος,

Γεωργία Μανέλα, Πτυχιούχος Τ.Ε.Φ.Α.Α. Αθηνών, Χοροδιδάσκαλος: *Οι παραδοσιακοί χοροί της Ευρυτανίας – Παρουσίαση κάποιων ιδιαίτερων χορών από την περιοχή του Κλειτσού.*

Συζήτηση

Δείπνος (προσφορά του κ. **Ηλία Ντζιώρα**) – **Παραδοσιακά Τραγούδια**

ΒΡΑΧΑ » Κυριακή, 22 Ιουλίου 2012

Αρχιερατική Θεία Λειτουργία. Καφές – αναψυκτικά

Ε΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ (10.45' - 14.00')

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Ηλίας Β. Ντζιώρας, Μαθηματικός, Πανεπιστημιακός (Ε.Μ.Π.)

Γιάννης Καραχρήστος, Ερευνητής, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών

Μπάμπης Γ. Τσέλος, Εκπαιδευτικός, Ζωγράφος, Συγγραφέας

Κωνσταντίνος Σπ. Τσιώλης, Ιατρός, Ερευνητής

Προσφώνηση – Καλωσόρισμα από εκπρόσωπο Τοπικών Συλλόγων

Ηλίας Β. Ντζιώρας, Μαθηματικός, Πανεπιστημιακός (Ε.Μ.Π.): *Το Ερατοσθένιο κόσκινο και οι πολύγωνοι αριθμοί, όπως εδιδάσκοντο στην Ιερά Μονή της «Κατά Βράχαν των Αγράφων» κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.*

Κωνσταντίνος Σπ. Τσιώλης, Ιατρός, Ερευνητής: *Ο μαθητής του Αναστασίου Γορδίου, Κάλλιστος «ο από Βράχης της κόμης ορμώμενος ιερομόναχος».*

Ιωάννης – Ανάργυρος Μαυρομύτης, Ιστορικός Ερευνητής, Συγγραφέας: *Η ληστεία στην περιοχική Φουρνά κατά τον 18ο αι.*

Ιερομόναχος Ευγένιος Παπαδόπουλος, Αρχιερατικός Επίτροπος Κτημενίων: *Οι εκκλησίες της Βράχας και η εκκλησιαστική τέχνη στο χώρο της Βράχας*

Βασίλειος Κων. Κλείτσας, Φιλολόγος, Μτ Κλασικής Φιλολογίας: Θεοδόσιος (λιθογλύπτης) «εκ Βράχης Αγράφων»: *Ώψεις από το έργο του στο Πήλιο.*

Ιωάννης Ζούμπος, Εκπαιδευτικός, Οικονομολόγος, Νομικός, Συγγραφέας: *Τα προ της μάχης της Βράχας ιστορικά γεγονότα.*

Κωνσταντίνος Χαραμής, τ. Προϊστάμενος 3^{ου} Γραφείου Πρωτ./Θμιας Εκπ/σης Αιτωλοακαρνανίας: *«Όλοι εναντίον ενός». Τούρκοι και Έλληνες καταδιώκουν τον Καραϊσκάκη – Η μάχη της Βράχας (Τα γεγονότα όπως περιγράφονται από τον Ν. Κασομούλη)*

Ιωάννης Δημ. Μάγκας, Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.: *Αντώνης Ζαχαρή, το πρωτοπαλίκαρο, ο Καπετάνιος και η τοπική προφορική παράδοση.*

Κώστας Αντ. Παπαδόπουλος, Διδάσκαλος, Συγγραφέας, Πρόεδρος της Πανευρυτανικής Ένωσης: *Μια γενιά Βραχηνών αγιογράφων: Οικογένεια Παπαδημητρίου.*

Μαρία Ζαρκάδα, Εκπαιδευτικός: *Περιδιαβαίνοντας τη Βράχα: αξιολογημένα τοπωνύμια του χωριού.*

Παναγιώτα Δριλλια, Διπλωματούχος Χημικός, Δρ. Χημικός Πολυτεχνείου Πατρών: *Βαλκανικοί Πόλεμοι. Το χρονικό μιας άγνωστης μάχης και με Βραχηνούς πρωταγωνιστές.*

Δέσποινα Μάγκα, Δρ. Η/Υ Πανεπιστημίου Οξφόρδης: *ΒΡΑΧΑ: α) Ιστορία του χωριού και του μοναστηριού. β) Ειρηνικά έργα».*

Μπάμπης Γ. Τσέλος, Εκπαιδευτικός, Ζωγράφος, Λογοτέχνης: *Η μετεγκατάσταση της Βράχας Ευρυτανίας στο Σταυρό Φθιώτιδας.*

Δημήτριος Θ. Νάτσιος, Φιλολόγος, τ. Προϊστάμενος Γ.Α.Κ. – Αρχείων Ν. Φθιώτιδας, Συγγραφέας: *Ο Ευρυτανικός Τύπος στην περίοδο του Μεσοπολέμου και οι αναφορές του στην περιοχή του τ. Δήμου Κτημενίων – Ευρυτανίας.*

Σωτήρης Χούπας, Εκπαιδευτικός, Σκηνοθέτης: *Οι πολιτιστικές δραστηριότητες των Βραχηνών Συλλόγων όπως αναφέρονται στις εφημερίδες και τα περιοδικά της Βράχας.*

Ανδρέας Καμπιζιώνης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Francis Marion, Η.Π.Α.: *Οι εκ του Δήμου Κτημενίων Ευρυτάνες και γενικώς οι Ευρυτάνες μετανάστες υποδειγματικοί πολίτες, επιτυχείς επιχειρηματίες, διακεκριμένοι επιστήμονες, άριστοι πατριώτες και πρεσβευτές της γενέτειράς των στην αλλοδαπή»*

Συζήτηση – Συμπεράσματα

Απονομή τιμητικής διάκρισης από τον Δήμαρχο Καρπενησίου κ. **Κώστα Μπακογιάννη** στον κ. **Ηλία Ντζιώρα**, ευεργέτη της γενέτειράς του και κύριο χορηγό του Συνεδρίου.

Γεύμα (προσφορά κ. **Γεωργίου Μάγκα**)

Παράλληλες Εκδηλώσεις:

- Έκθεση έργων ζωγραφικής Βραχηνών καλλιτεχνών
- Παραδοσιακοί Χοροί από Ομάδα Γυναικών του χορευτικού της Βράχας και στη συνέχεια από τον Χορευτικό Όμιλο του Πολιτιστικού Συλλόγου Καρπενησίου.

Επισημάνσεις:

- Ο χρόνος παρουσίασης κάθε εισήγησης ορίζεται στα 12΄
- Οι εργασίες του Συνεδρίου θα μεταδίδονται απευθείας μέσω της ιστοσελίδας www.panevrytaniki.gr

«ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Κωδικός 6464

Τριμηνιαίο Περιοδικό για την προβολή της Ευρυτανίας
Ιδιοκτήτης «Πανευρυτανική Ένωση»

Κλεισθένους 17, 105 52 Αθήνα

Τηλ./Fax: 210 32.40.001 - 210 69.20.004

www.panevrytaniki.gr

E-mail: panevritanikienosi@gmail.com

A.Φ.Μ.: 90110283 - Δ.Ο.Υ.: Α' Αθηνών

Εκδότης - Διευθυντής

Κων. Α. Παπαδόπουλος

Δαβάκη 13, 115 26, Αθήνα

Τηλ./Fax: 210 6920004

Διευθυντής Σύνταξης

Μιχάλης Σταφυλάς

Χατζοπούλου 49, 176 41 Καλλιθέα

Τηλ.: 210 9588333

Συντακτική Επιτροπή

Κων. Α. Παπαδόπουλος

Ηλίας Γ. Λιάσκος

Αθανάσιος Δ. Σταμάτης

Βασίλειος Γ. Σιορόκος

Κων/νος Σπ. Τσιώλης

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση

Στηγή ΕΠΕ - Τηλ.: 210 72.11.200

Το Δ.Σ. της «Πανευρυτανικής Ένωσης»:

Πρόεδρος: Κων. Α. Παπαδόπουλος

Αντ/δρος: Αθ. Δ. Σταμάτης

Γραμματέας: Ηλίας Λιάσκος

Ειδ. Γραμ.: Κώστας Φούκας

Ταμίας: Βασ. Σιορόκος

Βοηθός Ταμίας: Βασιλική Διαμάντη

Έφορος: Δημ. Ι. Φαλλής

Αναπληρωτής Έφορος: Κων/νος Σπ. Τσιώλης

Μέλος: Αγαθοκλής Μπακογιάννης

Εξελεγκτική επιτροπή:

Σωτήριος Σιώκος, Βασ. Τριχιάς, Ανδ. Ζούκας

Αντιπρόσωποί μας:

Καρπενήσι: Ανάργυρος-Γιάννης Μαυρομήτης,

Λαμία: Αρχοντούλα Ζωγραφοπούλου-Τσιάμη

Αγρίνιο: Αθανάσιος Κ. Νταλιάνης

Η.Π.Α.: Ανδρέας Καμπιζώνης.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια: 20 ευρώ

Εξωτερικού: Δολ. ΗΠΑ 35

Ν.Π.Δ.Δ. - Δήμων

Τραπεζών, Οργανισμών 35 ευρώ

Εμβάσματα - συνδρομές να στέλνονται

στον Ταμία κ. Βασίλη Σιορόκο

Κλεισθένους 17, 105 52 Αθήνα

*Ο Πρόεδρος και τα μέλη του Δ.Σ.
της Πανευρυτανικής Ένωσης
είχονται σ' όδους τους Ευρυτάνες
και τους φίλους της Ευρυτανίας,
Καλό Καδοκαίρι και
Καδές Διακοπές στην όμορφη Ευρυτανία!*